

Σχολή Κοινωνικών Επιστημών
Αθλητικές Σπουδές, Κοινωνιολογία, Ιστορία,
Ανθρωπολογία

Διπλωματική Εργασία

Ποδόσφαιρο και τοπική ταυτότητα. Μελέτη περίπτωσης : Η
Αναγέννηση Άρτας.

Νικόλαος Χαλμαντζής

Επιβλέπων καθηγητής:
Ευάγγελος Τζούκας

Άρτα, Φεβρουάριος 2024

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του/της φοιτητή/φοιτήτριας («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

Σχολή Κοινωνικών Επιστημών
Αθλητικές Σπουδές, Κοινωνιολογία, Ιστορία,
Ανθρωπολογία

Νικόλαος Χαλμαντζής

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

Ευάγγελος Τζούκας

Μέλος ΣΕΠ του ΕΑΠ

Άρτα, Φεβρουάριος 2024

Στους γονείς μου

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

«Κατά τη διάρκεια αυτής της έρευνας, είχα τη χαρά να συμμετάσχω σε οξυδερκείς συνομιλίες με άτομα των οποίων η σχέση με την Αναγέννηση Άρτας διατρέχει στις δεκαετίες. Η ειλικρινής μου εκτίμηση πηγαίνει στον Κωνσταντίνο Χρήστου Μπανιά, τον Κώστα Ευταξία, τον Σπύρο Γιαννούλη, τον Τάσο Νταλάκα, τον Δημήτριο Σιακούφη και τον Χ. Δ. (Αθλητής-Φίλαθλος). Αυτοί οι αξιότιμοι συνεντευξιαζόμενοι, μοιράστηκαν γενναιόδωρα τις ζωντανές αναμνήσεις τους, παρέχοντας μια σειρά αφηγήσεων για την ιστορία της Αναγέννησης μέσα στα χρόνια. Οι συνεντευξείς προσφέρουν μια αναδρομή στα ψηλά και τα χαμηλά του ποδοσφαιρικού ταξιδιού της Άρτας. Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή μου Ευάγγελο Τζούκα για την καθοδήγηση του. Επίσης θα ήθελα να εκφράσω τις ιδιαίτερες ευχαριστίες μου στον Κωνσταντίνο Μπανιά για την πολύτιμη βοήθειά του καθώς μου παρείχε πρόσβαση σε φωτογραφικό υλικό, βιβλία και άρθρα της εποχής και μου έδωσε την ευκαιρία να γνωρίσω αρκετούς από τους συνεντευξιαζόμενους. Δίχως αυτόν η παρούσα διπλωματική θα ήταν φτωχότερη. Νιώθω τυχερός που μέσα από αυτή την έρευνα κατάφερα να ασχοληθώ σε βάθος με την αθλητική ιστορία της πόλης μου. Εύχομαι κι ελπίζω το παρόν σύγγραμμα να αποτελέσει παρακαταθήκη για την αθλητική κληρονομιάς της Άρτας.»

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως στόχο τη διερεύνηση της ιστορικής διαδρομής της «Αναγέννηση Άρτας», της ποδοσφαιρικής ομάδας της πόλης μου. Η βιβλιογραφική ανασκόπηση εμβαθύνει στα ευρύτερα πλαίσια της ιστορίας της Άρτας, τη σημασία του αθλητισμού στην τοπική ταυτότητα και την εφαρμογή της ανάλυσης λόγου στα πλαίσια του αθλητισμού. Τα επόμενα κεφάλαια παρέχουν μια λεπτομερή εξέταση της Αναγέννησης, καλύπτοντας το ιστορικό της υπόβαθρο, την κουλτούρα των φιλάθλων, τους συμβολισμούς της ομάδας, τα επιτεύγματα και τις μεταβατικές φάσεις. Μεθοδολογικά, χρησιμοποιούνται ημι-δομημένες συνεντεύξεις για τη συγκέντρωση πληροφοριών από βασικούς ενδιαφερόμενους, ρίχνοντας φως στις πολύπλευρες πτυχές της ομάδας. Η ενότητα των αποτελεσμάτων παρουσιάζει τα ευρήματα, αποκαλύπτοντας διαφορετικές οπτικές για την ιστορία, την ταυτότητα και τον αντίκτυπο της ομάδας. Η ενότητα συζήτησης αναλύει κριτικά αυτά τα αποτελέσματα, προσφέροντας λεπτές γνώσεις για τις προκλήσεις που αντιμετώπισε η Αναγέννηση και το πάθος που εκδηλώνει η βάση των θαυμαστών της. Συμπερασματικά, η εργασία στοχάζεται στην ιστορική σημασία της Αναγέννησης, τονίζοντας τον ρόλο της στη διαμόρφωση της τοπικής ταυτότητας της Άρτας. Η σύνθεση κοινωνικών, πολιτιστικών και αθλητικών διαστάσεων παρέχει μια ολοκληρωμένη κατανόηση του αντίκτυπου της ομάδας. Η διατριβή ολοκληρώνεται με τη δυνατότητα για συνεχείς προσπάθειες ανάκαμψης και ένα καλύτερο μέλλον για την «Αναγέννηση της Άρτας». Η περίληψη συσσωρεύει την περίπλοκη διερεύνηση μιας αθλητικής ομάδας βαθιά ενσωματωμένης στον ιστό της κοινότητας, αντανακλώντας την πλούσια ιστορική, πολιτιστική και αθλητική κληρονομιά της Άρτας.

Λέξεις – Κλειδιά: Αναγέννηση Άρτας, Ιστορική σημασία, Ταυτότητα, Συμβολισμός

"Football and local identity.

Case study: The Renaissance of Arta."

Nikolaos Chalmantzis

Abstract

The aim of this thesis is to investigate the historical path of the "Renaissance of Arta", the football team of my city. The bibliographic review delves into the wider contexts of the history of Arta, the importance of sport in local identity and the application of discourse analysis in the context of sport. The following chapters provide a detailed examination of the Renaissance, covering its historical background, fan culture, team symbolism, achievements and transitional phases. Methodological, semi-structured interviews to gather information from key participants, shedding light on multifaceted aspects of the group. The results section presents the findings, revealing different views on the group's history, identity and impact. The discussion section critically analyzes these results, offering insight into the challenges Renaissance has faced and the passion displayed by its fan base. In conclusion, the paper reflects on the historical importance of the Renaissance, emphasizing its role in shaping the local identity of Arta. The synthesis of social, political and sporting dimensions provides a comprehensive understanding of the team's object. The thesis concludes with the potential for continued recovery efforts and a better future for the "Renaissance of Arta." The synopsis accumulates the complex investigation of a sports team deeply embedded in the fabric of the community, reflecting the essence of Arta's rich cultural and sporting heritage.

Keywords: Renaissance of Arta, Historical significance, Identity, Symbolism

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	v
Abstract	vii
Κατάλογος Εικόνων / Σχημάτων	ix
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια.....	x
1. Εισαγωγή.....	1
2. Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας	4
2.1 Κοινωνική-Πολιτιστική Ιστορία Άρτας	4
2.2. Αθλητισμός και Τοπική Ταυτότητα	9
2.3. Ανάλυση Λόγου στον Αθλητισμό.....	14
3. Η «Αναγέννηση Άρτας».....	19
3.1. Ιστορικό υπόβαθρο και Διαμόρφωση της Αναγέννησης	19
3.2. Κουλτούρα και ταυτότητα οπαδών	25
3.3. Ομαδικά χρώματα και συμβολισμός.....	26
3.4. Επιτεύγματα και Δόξα.....	30
3.5. Μετάβαση και Κληρονομιά	32
4. Μεθοδολογία.....	35
4.1. Σχεδιασμός και προσέγγιση έρευνας.....	35
4.2. Αιτιολόγηση για τη χρήση ημιδομημένων συνεντεύξεων.....	36
4.3. Στρατηγική δειγματοληψίας και επιλογή συμμετεχόντων	37
4.4. Διαδικασίες συλλογής και ανάλυσης δεδομένων.....	38
5. Αποτελέσματα.....	40
5.1. Θέμα 1ο: Ιστορική σημασία και ταυτότητα	40
5.2. Θέμα 2ο: Προκλήσεις και παρακμή	42
5.3. Θέμα 3ο: Δέσμευση κοινότητας και θαυμαστών	43
5.4. Θέμα 4ο: Επιτεύγματα και Ημέρες Δόξας	46
5.5. Θέμα 5ο:Αναβίωση και Ελπίδα για το Μέλλον	50
6. Συζήτηση.....	52
7. Συμπεράσματα	54
8. Βιβλιογραφία.....	55
Παράρτημα Α: «Οδηγός Συνέντευξης»	57
Παράρτημα Β: «Σύμβολο της ομάδας » Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά.....	59
Παράρτημα Γ «Φωτογραφίες της ομάδας».....	60
Παράρτημα Δ «Βαλαώρα».....	62
Παράρτημα Ε: Συνεντεύξεις	63

Κατάλογος Εικόνων / Σχημάτων

Εικόνα 1:Το γεφύρι της Άρτας.....	5
Εικόνα 2:Αγία Θεοδώρα	6
Εικόνα 3:Η ομάδα της Αναγέννησης 1964 Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά	7
Εικόνα 4: Φιλικός Αγώνας (11/03/1963) Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά	7
Εικόνα 5: Εκκλησία της Παναγίας της Παρηγορήτισσας.....	10
Εικόνα 6: Απόκομμα από ΠΡΟ-ΠΟ της εποχής. Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά ...	15
Εικόνα 7: Έμβλημα της ομάδας Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά	16
Εικόνα 8: Πανό με το σύμβολο της Αναγέννησης Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά	17
Εικόνα 9: ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ ΑΡΤΑΣ Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά	20
Εικόνα 10: Παναμβρακικός Πηγή: Προσωπικό Αρχείο του Κωνσταντίνου Χρήστου Μπανιά Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά	21
Εικόνα 11: ΠΑΝΑΜΒΡΑΚΙΚΟΣ 1955-1956 Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά.....	21
Εικόνα 12: ΑΕΤΟΣ 1958 Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά	23
Εικόνα 13: 1969-1970 Σιακούφης, Μπασούκας, Κοντογιώργος, Σκούρας, Χρηστάκης, Γιαννούλης, Νίκου, Πέτσας, Ρέντζος, Κουτσογιώργος, ΕυταξίαςΠηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά	27
Εικόνα 14: 1981-1982: Ξυθάλης, Παππάς, Τσόγκας, Μητσάρας, Λάιος, Νικολάου, Γούλας, Ζάχος, Σπύρου, Ρίζος, ΝτόβαςΠηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά	27
Εικόνα 15: Δημοσίευμα της εποχής Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά	29
Εικόνα 16: 1972 Αγώνας Αναγέννησης Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά.....	31
Εικόνα 17: Απόκομμα Εφημερίδας Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά.....	48

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

Α.Ο.	Αθλητικός Όμιλος
Μ.Μ.Ε.	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
σελ.	Σελίδα
π.Χ.	Προ Χριστού
αι.	Αιώνα
Γ.Α.Σ.	Γυμναστικός Αθλητικός Σύλλογος
Π.Α.Σ	Πανεπιστημιακός Αθλητικός Σύλλογος
ΠΡΟ-ΠΟ	Προγνωστικά Ποδοσφαίρου
Δ.Σ.	Διοικητικό Συμβούλιο

1. Εισαγωγή

Ο αθλητισμός κατέχει μια μοναδική θέση μέσα στις κοινωνίες, αντανακλώντας και διαμορφώνοντας τον πολιτισμό, την ταυτότητα και τη δυναμική της κοινότητας (Maguire, 2002). Στον αθλητισμό, ο χώρος ανταγωνισμού και συντροφικότητας χρησιμεύει ως καθρέφτης του τοπικού πολιτισμού, είναι αγωγός ιστορικών αφηγήσεων και πλατφόρμα κοινωνικής αλληλεπίδρασης (Schinke&Hanrahan, 2009). Σε αυτή τη διπλωματική εργασία, επιλέχθηκε σκόπιμα η πόλη μου, η Άρτα, μια πόλη γεμάτη ιστορική σημασία και έναν ζωντανό κοινωνικό-πολιτιστικό ιστό, για να διερευνήσουμε τις αλληλένδετες αφηγήσεις της ποδοσφαιρικής της ομάδας, τη διαμόρφωση τοπικής ταυτότητας, τον λόγο και τις βαθιές αλληλεπιδράσεις που καλλιεργούνται στο αθλητικό της οικοσύστημα.

Η διαρκής κληρονομιά της Άρτας που εκτείνεται από γενιά σε γενιά λειτουργεί ως απόδειξη της περίπλοκης αλληλεπίδρασης μεταξύ ιστορίας και σύγχρονης ζωής. Ιστορίες θριάμβου και πρόκλησης αντηχούν στους δρόμους, τα κτίρια και τη συλλογική μνήμη των κατοίκων της. Αυτή η μελέτη στοχεύει να φωτίσει τις συνδέσεις μεταξύ της κοινωνικής-πολιτιστικής ιστορίας της Άρτας, της αγαπημένης ποδοσφαιρικής της ομάδας και της διαφοροποιημένης δυναμικής που προκύπτει από την αλληλεπίδραση του αθλητισμού, της ταυτότητας και του λόγου.

Η σημασία των αθλημάτων έγκειται στην ικανότητά τους να προκαλούν πάθος, να σφυρηλατούν δεσμούς και να αντικατοπτρίζουν τις φιλοδοξίες της κοινότητας. Η ποδοσφαιρική ομάδα της Άρτας ενσαρκώνει αυτό το φαινόμενο, περικλείοντας κάτι περισσότερο από μια απλή αθλητική ικανότητα. Ενσαρκώνει έναν μικρόκοσμο της κοινωνικοπολιτισμικής εξέλιξης της Άρτας. Αυτή η έρευνα επιδιώκει να αποκαλύψει τα στρώματα σημασίας που είναι συνυφασμένα στην ιστορική αφήγηση της ομάδας και τις επιπτώσεις της για την τοπική κοινωνία. Εμβαθύνοντας στη διαμόρφωση της κοινωνικής ταυτότητας που περιστρέφεται γύρω από την ποδοσφαιρική ομάδα και τον λόγο που διαμορφώνει αντιλήψεις και αναπαραστάσεις, αυτή η μελέτη στοχεύει να εμβαθύνει την κατανόησή μας για το πώς τα αθλήματα διαπλέκονται με την τοπική ταυτότητα και την κοινωνική δυναμική.

Η εξερεύνηση της τοπικής κοινωνικής-πολιτιστικής ιστορίας της Άρτας και ο λόγος που περιβάλλει την ποδοσφαιρική της ομάδα ωθεί τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

Ιστορικό πλαίσιο της ποδοσφαιρικής ομάδας της Άρτας:

- Πώς έχει εξελιχθεί το ιστορικό πλαίσιο της ποδοσφαιρικής ομάδας της Άρτας με την πάροδο του χρόνου και ποια σημαντικά γεγονότα, επιτεύγματα και προκλήσεις έχουν επηρεάσει την τροχιά της;

Διαμόρφωση Κοινωνικής Ταυτότητας στην ποδοσφαιρική ομάδα της Άρτας:

- Πώς κατασκευάζουν τα άτομα την κοινωνική τους ταυτότητα σε σχέση με την ποδοσφαιρική ομάδα της Άρτας και ποιες αφηγήσεις, σύμβολα και αξίες συνδέονται με αυτήν την ταυτότητα;
- Τι ρόλο παίζουν τα ΜΜΕ στη διαμόρφωση της κοινωνικής ταυτότητας της ποδοσφαιρικής ομάδας της Άρτας και επηρεάζοντας τον ευρύτερο λόγο γύρω από την ομάδα;

Ανάλυση Λόγου Ποδοσφαιρικής Ομάδας Άρτας:

- Ποιες είναι οι κυρίαρχες αφηγήσεις, θέματα και πρακτικές λόγου που κυκλοφορούν μέσα στον λόγο γύρω από την ομάδα ποδοσφαίρου και πώς επηρεάζουν τις αντιλήψεις και τις αναπαραστάσεις της ομάδας;

Κοινωνική αλληλεπίδραση και δυναμική κοινότητας:

- Πώς συμβάλλουν οι κοινωνικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ των φιλάθλων, των παικτών και των ενδιαφερομένων στη διαμόρφωση και διατήρηση αθλητικών κοινοτήτων στην Άρτα και ποιος ρόλος παίζει η ποδοσφαιρική ομάδα στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης και συνοχής;

Σε όλη αυτή τη διατριβή, πλοηγούμαστε στις πολύπλευρες σχέσεις μεταξύ της τοπικής κοινωνικής-πολιτιστικής ιστορίας της Άρτας, της ποδοσφαιρικής ομάδας, της κοινωνικής ταυτότητας, του λόγου και της δυναμικής της κοινότητας. Εξερευνούμε πώς το ιστορικό πλαίσιο της ομάδας προσφέρει πληροφορίες για την εξέλιξή της, από σημαντικά γεγονότα έως τον αντίκτυπό της στην κοινότητα. Εμβαθύνουμε στον σύνθετο σχηματισμό της κοινωνικής ταυτότητας γύρω από την ποδοσφαιρική ομάδα, αναλύοντας αφηγήσεις, σύμβολα και την επιρροή των μέσων ενημέρωσης. Επιπλέον, διεξάγουμε μια σχολαστική ανάλυση λόγου, αποκαλύπτοντας τις κυρίαρχες αφηγήσεις και την επιρροή τους στις αντιλήψεις της κοινότητας.

Καθώς διερευνούμε τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις στο αθλητικό οικοσύστημα της Άρτας, ιδιαίτερα στη σφαίρα της ποδοσφαιρικής ομάδας, αποκαλύπτουμε τον ρόλο της ομάδας στην προώθηση της ολοκλήρωσης και της συνοχής. Τα ευρήματά μας

συμβάλλουν στον ευρύτερο διάλογο για την αλληλεπίδραση του αθλητισμού με την τοπική ταυτότητα και τις αλληλεπιδράσεις της κοινότητας.

2. Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας

2.1 Κοινωνική-Πολιτιστική Ιστορία Άρτας

Η κοινωνική-πολιτιστική ιστορία της Άρτας αφορά μια αφήγηση πλούσια σε κληρονομιά, παράδοση και εξέλιξη. Ένα ταξίδι στο παρελθόν του αποκαλύπτει στρώματα γεγονότων, αλληλεπιδράσεων και κοινωνικο-πολιτιστικών αλλαγών που έχουν συνθέσει τη μοναδική της ταυτότητα (Cutchin, 2003).

Από τις αρχαίες ρίζες της ως κέντρο εκπαίδευσης, φιλοσοφίας και τεχνών στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία, έως τον ρόλο της στην Οθωμανική Αυτοκρατορία ως στρατηγικού εμπορικού κόμβου, η κοινωνική-πολιτιστική ταυτότητα της Άρτας υπήρξε μια σύγκλιση επιρροών. Η αρχιτεκτονική, η τέχνη και οι παραδόσεις της πόλης μαρτυρούν αυτά τα ιστορικά κεφάλαια (Bada, n.d.)

Η σημερινή Άρτα, στους προκλασικούς και κλασικούς χρόνους ονομαζόταν Αμβρακία, και ήταν μια από τις αυτόνομες και ελεύθερες Ελληνικές Πολιτείες. Η Αμβρακία ιδρύθηκε το 625 π.Χ. και ήταν η σημαντικότερη μετά την Κέρκυρα, αποικία των Κορινθίων στη Βορειοδυτική Ελλάδα. Η Αμβρακία στον 6^ο αιώνα π.Χ. έπαιξε σημαντικό ρόλο ως κέντρο του κορινθιακού εμπορίου. Στους Περσικούς πολέμους η Αμβρακία διέθεσε επτά πλοία στη ναυμαχία της Σαλαμίνας και πεντακόσιους οπλίτες στη μάχη των Πλαταιών. (ΤΖΟΥΒΑΡΑ-ΣΟΥΛΗ, 1992)

Τον 3^ο αι. π.Χ. η Αμβρακία έζησε μια περίοδο ακμής, καθώς το 295 π.Χ ο Πύρρος, Βασιλιάς των Μολοσσών, διάσημος Στρατηλάτης της Ελληνιστικής εποχής, και μαθητής της σχολής του Μέγα Αλέξανδρου, έκανε την Αμβρακία πρωτεύουσα του Βασιλείου του, στολίζοντας την με ναούς, αγάλματα, ανάκτορα και επιγραφές. Η Αμβρακία σε όλη τη διάρκεια του Ηπειρωτικού Βασιλείου παρέμεινε πρωτεύουσα των Ηπειρωτών. Ουσιαστικά το τέλος της Αμβρακίας ήρθε το 189 π.Χ. όταν παρά την ηρωϊκή αντίσταση γνώρισε «ένδοξο θάνατο» από τους Ρωμαίους. (ΚΟΥΤΣΟΥΚΑΛΗΣ, 1983)

Το 1204 μετά τη τέταρτη σταυροφορία, στα εδάφη της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας που δεν είχαν κατακτηθεί από τους Φράγκους, ιδρύθηκαν μια σειρά από ανεξάρτητα κράτη μέσα στα οποία ήταν και το Δεσποτάτο της Ηπείρου. Το Δεσποτάτο της Ηπείρου εκείνη τη περίοδο έπαιξε σημαντικό ρόλο καθώς συνένωσε όλες τις Ηπειρωτικές πόλεις και χωριά κάτω από ένα ενιαίο συγκεντρωτικό και ανεξάρτητο κράτος. Αναπτύχθηκαν οι τέχνες, τα γράμματα, χτίστηκαν ναοί με θαυμαστά ψηφιδωτά και αγιογραφίες. Ακόμη και

όταν το Δεσποτάτο της Ηπείρου έπεσε στα χέρια των ξένων κυρίαρχων, ο πληθυσμός της Ηπείρου διατήρησε ζωντανή τη παράδοση των τμημάτων που δημιούργησε το Δεσποτάτο, και εξαιτίας αυτής της παράδοσης εμφανίστηκαν αργότερα οι «κλέφτες». Στις 24 Μαρτίου του 1449 οι Τούρκοι κατέλαβαν την Άρτα ωστόσο πολλά από τα μνημεία της περιοχής διασώθηκαν, κάποια από τα οποία θα αναφερθούμε στη συνέχεια.

Η ιστορική σημασία των ορόσημων της Άρτας, όπως το Γεφύρι, ενσαρκώνει τη προσπάθεια των κατοίκων της πόλης για διατήρηση της κληρονομιάς από γενιά σε γενιά. Το μήκος του ιστορικού πέτρινου γεφυριού της Άρτας φτάνει στα 142 μέτρα και το πλάτος του είναι 3,75 μέτρα, όπως παρατίθεται στην Εικόνα 1. Το ξακουστό γεφύρι όλης της Ελλάδας, διακρίνεται από επτά στο σύνολο καμάρες, 4 μεγαλύτερες και 3 μικρότερες. Όπως θα δούμε παρακάτω, αποτέλεσε το σύμβολο της ομάδας της Αναγέννησης.

Εικόνα 1: Το γεφύρι της Άρτας
Πηγή: <https://aromalefkadas.gr>

Ανάμεσα βέβαια, στα ιστορικά σημεία της Άρτας, δεν μπορεί να λείψει και η αναφορά στην Αγία Θεοδώρα. Η Αγία και πολιούχος της πόλης, αποτέλεσε σύμβολο φιλανθρωπικής δράσης και αλληλεγγύης μέχρι και τη κοίμησή της. Κάθε χρόνο λοιπόν, που τιμάται η μνήμη της Αγίας Θεοδώρας στις 11 Μαρτίου, η Άρτα με τιμή και σεβασμό γιορτάζει την πολιούχο οσία της. Αυτό εκδηλώνεται με αρχιερατικό συλλείτουργο στον

ναό που φέρει το όνομα της και λιτάνευσης της εικόνα της στους δρόμους της Άρτας. Στη δεκαετία του 1960, η θρησκευτική αυτή γιορτή, ολοκληρωνόταν με μουσικές εκδηλώσεις που αναλάμβανε η μπάντα του Σκουφά. Κοντά σε αυτήν την απόλυτα θρησκευτική παράδοση, παρατηρείται και μια παράδοση της ποδοσφαιρικής ομάδας της Αναγέννησης, όπου οι «ίδιοι πιστοί», καλούνταν να επιδείξουν και μια άλλη μορφή «πίστης», στο δημοτικό στάδιο. Χαρακτηριστική πληροφορία, που προσφέρεται από το βιβλίο του Γιώτη, όπου αφορά το γεγονός που έλαβε χώρα ανήμερα της γιορτής της Αγίας Θεοδώρας στις 11 Μαρτίου του 1963, όταν η λιτανεία ολοκληρώθηκε με εκδηλώσεις προς τιμήν την Αγίας Θεοδώρας (Εικόνα 2), από τη Φιλαρμονική ου Δήμου Ιωαννίνων, στην πλατεία Ζέρβα. Εκείνη την ημέρα, η ομάδα της Αναγέννησης Άρτας προσκάλεσε τον κόσμο στο γήπεδο της, όπου έχασε ωστόσο τον αγώνα με τον Ολυμπιακό με σκορ 1-3. Οι παίκτες που έπαιξαν παρουσιάζονται στην Εικόνα 3. Στην πάνω σειρά εντοπίζονται ο Βίκτωρ Σακκάς, ο Χρηστάκης, ο Παπαδημητρίου, ο Π. Παπαχρήστος, Αμβράζης, ο Π. Σακκάς, ο Π. Μπέκας και ο Τζαχρήστας. Στα γόνατα βρίσκονται ο Πριόβολος, Ο Κατσάνος, Κ. Κοντογεώργος, ο Παπαγιάννης και ο Παπαγεωργίου.

Εικόνα 2:Αγία Θεοδώρα

Πηγή:

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%B3%CE%AF%CE%B1_%CE%98%CE%B5%CE%BF%CE%B4%CF%8E%CF%81%CE%B1_%CE%86%CF%81%CF%84%CE%B1%CF%82_%28%CE%BD%CE%B1%CF%8C%CF%82%29

Τα παραπάνω, αναφέρονται για να τονιστεί η σχέση που επιδείκνυαν οι φίλαθλοι με την ομάδα τους. Ήταν μια μορφή πίστης, η οποία ήταν τόσο στενά συνδεδεμένη με την καθημερινότητα τους, που σχεδόν εξισονόταν με την θρησκευτική τους «λατρεία». Παρατίθεται στην Εικόνα 4, φωτογραφία από τον φιλικό Αγώνα που αναφέρθηκε με τον Ολυμπιακό (1-3) που έγινε στις 3 Μαρτίου 1963.

Εικόνα 3: Η ομάδα της Αναγέννησης 1964 Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά

Εικόνα 4: Φιλικός Αγώνας (11/03/1963) Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά

Η κοινωνική-πολιτιστική ιστορία της Άρτας δεν περιορίζεται στα χρονικά του παρελθόντος. Παρουσιάζεται και στη σύγχρονη ζωή. Οι απόηχοι των βυζαντινών ύμνων, της αρχιτεκτονικής και των παραδοσιακών χειροτεχνιών αντηχούν στους δρόμους, δείχνοντας πώς η ιστορία παραμένει ζωντανή μορφή στην καθημερινή ύπαρξη της πόλης.

Η Αναγέννηση Άρτας, μια σημαντική πτυχή του παρόντος της Άρτας, βασίζεται σε αυτή την ιστορία για να διαμορφώσει την ταυτότητά της. Είναι μέσα στο πλαίσιο της ιστορικής διαδρομής της Άρτας που οι νίκες, οι αγώνες και το πάθος της ομάδας βρίσκουν την απήχησή τους. Ο τρόπος που η ομάδα ενσωματώνεται στην ευρύτερη κοινωνικο-πολιτισμική αφήγηση της Άρτας αντανακλά τη συμβιωτική σχέση μεταξύ αθλητισμού και ιστορίας. Στον τομέα του αθλητισμού, η ιστορία μπορεί συχνά να γίνει πηγή κινήτρων και συλλογικής υπερηφάνειας. Η ποδοσφαιρική ομάδα της Άρτας δεν παίζει απλά. Κουβαλάει στους ώμους του τις ιστορίες των γενεών. Καθώς οι οπαδοί συγκεντρώνονται στις εξέδρες, γίνονται συνέχεια της ιστορικής αφήγησης της πόλης, μια ενσάρκωση του πνεύματος που αντέχει ανά τους αιώνες.

Η κατανόηση της κοινωνικής-πολιτιστικής ιστορίας της Άρτας είναι μια προσπάθεια αφήγησης γεγονότων αλλά και μια εξερεύνηση των δυνάμεων που έχουν διαμορφώσει την ταυτότητα της πόλης. Μια αναγνώριση του πώς το παρελθόν συνεχίζει να καθοδηγεί το παρόν και να δημιουργεί τις φιλοδοξίες του μέλλοντος. Τα ιστορικά κομμάτια που προκύπτουν μέσα από την ταυτότητα της Άρτας φωτίζουν τη σημασία της ποδοσφαιρικής της ομάδας ως κάτι περισσότερο από μια αθλητική οντότητα. Στα επόμενα κεφάλαια, εμβαθύνουμε περαιτέρω στην αλληλεπίδραση μεταξύ των ιστορικών ριζών της Άρτας και της ποδοσφαιρικής της ομάδας. Διερευνούμε πώς τα νήματα της ιστορίας είναι συνυφασμένα με τη διαμόρφωση της κοινωνικής ταυτότητας γύρω από την ομάδα, πώς οι ιστορικές αφηγήσεις επιδρούν μέσα στον λόγο και πώς οι αλληλεπιδράσεις της κοινότητας είναι επηρεασμένες από το πνεύμα των περασμένων εποχών.

Καθώς περιηγούμαστε στο σταυροδρόμι ιστορίας και αθλητισμού, η κοινωνικοπολιτισμική ιστορία της Άρτας ξετυλίγεται μπροστά μας, αποκαλύπτοντας πτυχές για το χαρακτήρα μιας πόλης, τους ανθρώπους της και τη διαχρονική σύνδεσή τους με τον κόσμο του αθλητισμού.

2.2. Αθλητισμός και Τοπική Ταυτότητα

Ο αθλητισμός, πέρα από τα αγωνιστικά κατορθώματα των αγωνιζομένων, χρησιμεύει ως ανακλαστικός καθρέφτης των τοπικών ταυτοτήτων, που περικλείει το ήθος, τις αξίες και τις φιλοδοξίες των κοινοτήτων. Η διαπλοκή του αθλητισμού και της τοπικής ταυτότητας είναι μια αφήγηση της κοινής κληρονομιάς, της κοινοτικής υπερηφάνειας και της ισχυρής διαμόρφωσης της αίσθησης του ανήκειν.

Χαρακτηριστική είναι η αναφορά του Θοδωρή Σπύρου στο υποκεφάλαιο «Ποδόσφαιρο και ποιητικές της τοπικότητας. Μια ανθρωπολογική προσέγγιση» όπου διερευνά την περίπλοκη σχέση του ποδοσφαίρου με την ποιητική της εντοπιότητας, με επίκεντρο τους οργανωμένους οπαδούς του Ατρόμητου Αθηνών. Εμβαθύνει στο πώς το ποδόσφαιρο λειτουργεί ως ένα πολυδιάστατο κοινωνικό πεδίο όπου εκφράζονται και καλλιεργούνται εξελισσόμενες μορφές αστικής ταυτότητας. Η μελέτη χρησιμοποιεί μια συγκριτική ανάλυση εθνογραφικών δεδομένων, αντλώντας από διάφορες ερευνητικές πηγές, για να αναλύσει τις διαδικασίες, τις επιδόσεις και τα διαφορετικά επίπεδα τοπικότητας που σχετίζονται με οργανωμένους θαυμαστές.

Η παραγωγή και η έκφραση της εντοπιότητας εξετάζονται λεπτομερώς, ιδιαίτερα όσον αφορά τις αφηγήσεις γύρω από τον Ατρόμητο και τις ιστορικές αντιστοιχίες του με ποδοσφαιρικούς συλλόγους. Αυτή η ιστορική προοπτική ρίχνει φως στη σύγκλιση και την απόκλιση αυτών των παράλληλων ιστοριών. Επιπλέον, το άρθρο επιδιώκει να συνδέσει την αναπαραγωγή «τοπικών ταυτοτήτων» στην κουλτούρα των φιλάθλων του ποδοσφαίρου με ευρύτερους μετασχηματισμούς που συμβαίνουν στις τοπικές κοινωνίες τις τελευταίες δεκαετίες. Ακόμη, εμβαθύνει στις πολιτικές διαστάσεις της στρατηγικής, της ταύτισης και της δράσης των θαυμαστών.

Η ανάλυση εκτυλίσσεται σε δύο μέρη, δίνοντας πρώτα μια συνοπτική ιστορική αναδρομή της συγκρότησης του ποδοσφαιρικού συλλόγου Ατρόμητου και της βάσης των φιλάθλων του. Στη συνέχεια, εμβαθύνει στην ποιητική της εντοπιότητας μέσα σε αυτές τις συλλογικότητες φιλάθλων, περιλαμβάνοντας όχι μόνο ρητορικές και αναπαραστατικές πτυχές αλλά και τις πρακτικές δράσης που μεσολαβούν στις σχέσεις οπαδών και ομάδων με την τοπική κοινωνία και την ιστορία της.

Συμπερασματικά, αυτή η μελέτη υπογραμμίζει την περίπλοκη αλληλεπίδραση μεταξύ ποδοσφαίρου και τοπικών ταυτοτήτων. Δείχνει πώς ο οπαδός του ποδοσφαίρου μπορεί να ξεπεράσει την αθλητική πίστη για να γίνει μια πλατφόρμα για τη διεκδίκηση

και τη διαπραγμάτευση ευρύτερων κοινοτικών ταυτοτήτων στους αστικούς χώρους. Ακόμη, η έρευνα φωτίζει την ελαστικότητα και την προσαρμοστικότητα αυτών των ταυτοτήτων, επηρεασμένες από ιστορικές αφηγήσεις, εξελίξεις των συλλόγων και ευρύτερες κοινωνικές αλλαγές. Αυτή η δυναμική σχέση μεταξύ ποδοσφαίρου και τοπικότητας αναδεικνύει την πολύπλευρη φύση της κουλτούρας των φιλάθλων και τον ρόλο τους στη διαμόρφωση της κοινωνικής δυναμικής στη σύγχρονη κοινωνία.

Η τοπική ταυτότητα, μια εικόνα που προκύπτει από την εξέλιξη της ιστορίας, του πολιτισμού και της γεωγραφίας, βρίσκει απήχηση στο χώρο του αθλητισμού. Η ταυτότητα της Άρτας, βαθιά ριζωμένη στην ιστορική της σημασία, τα αρχιτεκτονικά της έργα και τις παραδόσεις της, δένει άψογα με την αθλητική της αφήγηση. Τα ιστορικά ορόσημα της πόλης, από τη βυζαντινή κληρονομιά, μέχρι την οθωμανική κληρονομιά, παρέχουν ένα πολιτιστικό σκηνικό που πλαισιώνει το αθλητικό ταξίδι της. Στην βυζαντινή κληρονομιά, μαζί με τα μνημεία εξαιρετικής σημασίας όπως το Γεφύρι της Άρτας, και το ναό της Αγίας Θεοδώρας, εντάσσεται και η Εκκλησία της Παναγίας της Παρηγορήτισσας γνωστής και ως «αρχόντισσα της Άρτας». Πρόκειται για μια εκκλησία που χτίστηκε το 1285 από τον Νικηφόρο Α΄ Κομνηνό Δούκα, όπως αναπαρίσταται στην Εικόνα 5 που ακολουθεί.

Εικόνα 5: Εκκλησία της Παναγίας της Παρηγορήτισσας

Πηγή:

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BA%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CF%83%CE%>

ΑΦ%CE%B1 %CF%84%CE%B7%CF%82 %CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%B7%CE%B3
%CE%BF%CF%81%CE%AE%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%83%CE%B1%CF%82

Η ποδοσφαιρική ομάδα, έμβλημα του τοπικού πνεύματος της Άρτας, αντιπροσωπεύει κάτι περισσότερο από αθλητική ικανότητα. Συμβολίζει μια συλλογική ταυτότητα, ένα σύμβολο υπερηφάνειας που ενώνει τους κατοίκους κάτω από ένα κοινό λάβαρο. Οι νίκες, οι αγώνες και το συνεχόμενο ταξίδι της ομάδας χρησιμεύουν ως αντανάκλαση της αφήγησης της πόλης — ανθεκτική και εξελισσόμενη η οποία ενισχύεται με τον συναγωνισμό των περιφερειακών και κοινοτικών ομάδων (Bomberger, 2007).

Γενικότερα, η ταυτότητα των οπαδών της Αναγέννησης είναι μια σύνθετη κατασκευή βαθιά ριζωμένη στο γεωγραφικό και πολιτιστικό πλαίσιο. Χαρακτηρίζεται από μια ισχυρή εδαφική και κοινοτική διάσταση που εκτείνεται πέρα από την απλή αθλητική πίστη. Μια σημαντική πτυχή της ταυτότητας των οπαδών αυτών είναι η σύνδεσή τους με διακριτούς κανόνες φύλου και εκφράσεις δύναμης. Οι οπαδοί προβάλλουν συχνά μια υπεραρρενωπή εικόνα και η αφοσίωσή τους σε συγκεκριμένες τοποθεσίες μέσα στις κοινότητές τους χρησιμεύει ως μέσο επιβεβαίωσης, κυριαρχίας και διατήρησης της θέσης τους εντός των κοινοτήτων. Αυτή η οπαδική ταυτότητα είναι βαθιά ιστορική, με την προέλευσή της συνυφασμένης με τις περιόδους ίδρυσης διαφόρων ποδοσφαιρικών συλλόγων. Οι πρακτικές των οπαδών, όπως τα συνθήματα και τα γκράφιτι, παίζουν καθοριστικό ρόλο στην έκφραση και τη προβολή αυτών των ταυτοτήτων, συχνά συνδυάζοντας την αφοσίωση τους στην ομάδα με μια ισχυρή συλλογική ταυτότητα που προβάλλεται σε δημόσιους χώρους. Αυτή η έρευνα υπογραμμίζει πώς οι πολιτισμικές εκφράσεις και οι πολιτικές ταυτότητας είναι κεντρικές για την κατανόηση της πολύπλευρης φύσης της ταυτότητας των οπαδών και του ρόλου τους στη διαμόρφωση της κοινωνικής δυναμικής στη σύγχρονη κοινωνία (Ζαϊμάκης, 2013).

Η συμβιωτική σχέση μεταξύ αθλητισμού και τοπικής ταυτότητας είναι αμφίδρομη. Όπως ακριβώς ο αθλητισμός αντικατοπτρίζει την τοπική ταυτότητα, συμβάλλει και στη συνεχή εξέλιξή του. Μέσω της συμμετοχής τους, τα άτομα και οι κοινότητες δίνουν σημασία στην ταυτότητά τους. Οι οπαδοί που κοσμούν τα χρώματα της ομάδας, τραγουδούν τους ύμνους της και συσπειρώνονται πίσω από τους παίκτες της, γίνονται με τον τρόπο αυτό ενεργοί συμμετέχοντες στη διαμόρφωση της αφήγησης ταυτότητας της πόλης. Το γήπεδο, όπου ο αθλητισμός και η κοινότητα συγκλίνουν, μεταμορφώνεται σε ένα μέρος κοινών εμπειριών. Είναι ένας χώρος όπου η ιστορία της πόλης αναμειγνύεται

με τα σύγχρονα πάθη, όπου οι απόηχοι των παλαιότερων χρόνων αντηχούν μέσα από τις επευφημίες του πλήθους. Το γήπεδο γίνεται μια πλατφόρμα συλλογικής έκφρασης, που περικλείει το παρελθόν, το παρόν και τις προσδοκίες της πόλης για το μέλλον.

Ο αθλητισμός, στην επίδειξη της ομαδικής συνεργασίας, της αποφασιστικότητας και της αφοσίωσης, προκαλεί αξίες που εκφράζουν την ταυτότητα μιας κοινότητας. Η ποδοσφαιρική ομάδα της Άρτας ενσαρκώνει αυτές τις αξίες - η επιμονή της απέναντι στις προκλήσεις χαρακτηρίζει το ταξίδι της ίδιας της πόλης. Η ενότητα της ομάδας γίνεται σύμβολο του συνεκτικού πνεύματος που εκφράζει την τοπική ταυτότητα της Άρτας.

Τα μέσα ενημέρωσης, ως ισχυρός αγωγός αφηγήσεων, διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της τομής μεταξύ αθλητισμού και τοπικής ταυτότητας. Μεγενθύνουν τους θριάμβους και τις προκλήσεις της ποδοσφαιρικής ομάδας, μετατρέποντάς τους σε κοινές ιστορίες που γίνονται μέρος της συλλογικής μνήμης της πόλης. Η προβολή της ομάδας από τα μέσα ενημέρωσης συνδυάζεται με την ταυτότητα της Άρτας, συμβάλλοντας στον τρόπο που τόσο οι κάτοικοι όσο και οι ξένοι αντιλαμβάνονται την πόλη και τις φιλοδοξίες της. Μέσω του αθλητισμού, η τοπική ταυτότητα της Άρτας εκτείνεται πέρα από τα γεωγραφικά της όρια. Όταν η ποδοσφαιρική ομάδα αγωνίζεται, κουβαλά στους ώμους της τις προσδοκίες της κοινότητας. Οι νίκες της μεταφράζονται σε στιγμές συλλογικής χαράς, ενώ οι ήττες της καλλιεργούν μια αίσθηση ανθεκτικότητας που αντικατοπτρίζει την ιστορική αντοχή της πόλης. Το παραπάνω συνάδει με την λογική του Χουμεριανού στο αντίστοιχο σύγγραμμα του σύμφωνα με το οποίο, το ποδόσφαιρό και η δυναμική που το συνοδεύει, έχει μια μεγάλη επίδραση στο πληθυσμό. Δεν είναι τυχαίο που αναφέρεται ως «βασιλιάς των σπορ», χαρακτηριζόμενο ως το πρώτο άθλημα που οργανώθηκαν οι άνθρωποι (Κυπριανός & Χουμεριανός, 2009).

Η σύνδεση μεταξύ του αθλητισμού και της τοπικής ταυτότητας είναι ένας περίπλοκος χώρος που ενσαρκώνει το παρελθόν, το παρόν, και επεκτείνεται προς το μέλλον. Αυτό επιβεβαιώνεται από αρκετές αναφορές στο βιβλίο του Ζαΐμάκη (2015), σύμφωνα με τα οποία ιστορικά γεγονότα όπως οι πόλεμοι και άλλα κοινωνικά δρώμενα παίζουν ρόλο στην διαμόρφωση της ταυτότητας των φιλάθλων. Καθώς η ποδοσφαιρική ομάδα της Άρτας βγαίνει στο γήπεδο, δημιουργεί τη δική της ιστορία και πολιτισμό, μεταμορφώνοντας σε μια δυναμική έκφραση την ταυτότητα της πόλης. Στα επόμενα κεφάλαια, εμβαθύνουμε στη σχέση μεταξύ αθλητισμού και τοπικής ταυτότητας στο πλαίσιο της Άρτας. Εξερευνούμε πώς ο αθλητισμός χρησιμεύει ως αγωγός έκφρασης των ιστορικών ριζών της Άρτας, πώς το ταξίδι της ποδοσφαιρικής ομάδας συνδιάζεται με την

εξελισσόμενη ταυτότητα της πόλης και πώς οι αφηγήσεις που περιβάλλουν την ομάδα συμβάλλουν στην ευρύτερη εικόνα του κοινοτικού χαρακτήρα της Άρτας.

Χαρακτηριστικά αναφέρεται στο βιβλίο του (Ζαϊμάκη, 2013) ακριβώς αυτή η σχέση μεταξύ ποδοσφαίρου και ενίσχυσης της ταυτότητας. Η κύρια ιδέα στο κείμενο του είναι μια εξερεύνηση του πολύπλοκου και πολύπλευρου ρόλου που παίζει το ποδόσφαιρο και η ενασχόληση των φιλάθλων στη σύγκλιση της τοπικής ταυτότητας, της κοινωνικής δράσης, της ιστορικής μνήμης και της δυναμικής εξουσίας. Πιο συγκεκριμένα,

- Διακεκριμένες ιστορίες: Ενώ οι κοινότητες φιλάθλων είναι στενά συνδεδεμένες με τους αντίστοιχους ποδοσφαιρικούς συλλόγους τους, δεν είναι πανομοιότυπες. Το καθένα έχει τους δικούς του συμβολικούς χώρους, κομβικές στιγμές και σεβαστές φιγούρες. Η ιστορία των ίδιων των συλλόγων χαρακτηρίζεται από διαφορετικές προσλήψεις, προπονητικές πρακτικές και εκδηλώσεις μνήμης, που μπορούν να επηρεάσουν τις οργανώσεις φιλάθλων και τις στρατηγικές τους.
- Ταυτότητες θαυμαστών και τοπική αρχή: Διερευνάται η σχέση μεταξύ των ταυτοτήτων θαυμαστών και της τοπικής αρχής, αποκαλύπτοντας ότι μπορεί να λάβει διάφορες και μερικές φορές αντικρουόμενες μορφές. Σε μια περίπτωση, αυτή η σχέση επηρεάζει σημαντικά την τοπική πολιτική και τις δομές εξουσίας. Σε ένα άλλο, αντανακλά μια ασύμμετρη αλλά παράλληλη αναπαραγωγή δύο διακριτών μορφών ηγεμονίας, η μία στην πολιτική και η άλλη στο ποδόσφαιρο και τον αθλητισμό.
- Βιωματική Τοπική Ταυτότητα: Το κείμενο τονίζει τον «βιωματικό» χαρακτήρα της τοπικής ταυτότητας μεταξύ των θαυμαστών. Υπογραμμίζει ότι οι θαυμαστές συχνά αυτοπροσδιορίζονται όχι μόνο μέσω γεωγραφικών αναφορών αλλά και μέσω κοινών εμπειριών και κοινών ενεργειών. Αυτές οι εμπειρίες ενώνουν τους θαυμαστές και συμβάλλουν στην αίσθηση της κοινότητας. Επιπλέον, το κείμενο σημειώνει ότι οι θαυμαστές κατασκευάζουν και μεταδίδουν μια συλλογική μνήμη μέσω υλικών αντικειμένων και συμβόλων που βρίσκονται σε χώρους θαυμαστών, όπως φωτογραφίες, πανό και συνθήματα.

- Δυναμική αίσθηση του τόπου: Το κείμενο υπογραμμίζει ότι παρά την έμφαση στις κοινές εμπειρίες και αναμνήσεις, οι θαυμαστές διατηρούν μια ισχυρή σύνδεση με τις συγκεκριμένες τοπικές τους περιοχές. Οι θαυμαστές αναφέρονται συχνά σε ένα «κοινό μέρος» όπου έχουν μεγαλώσει και όπου έχουν τις ρίζες τους οι κοινότητες των θαυμαστών τους. Αυτή η σύνδεση με τον τόπο είναι δυναμική και οι θαυμαστές ανασυνθέτουν και μεταμορφώνουν συνεχώς τις συμβολικές και εμβληματικές πτυχές της τοπικής τους ταυτότητας.

Στην ουσία, ο συγγραφέας εμβαθύνει στις περίπλοκες σχέσεις μεταξύ ποδοσφαίρου, οπαδικής κουλτούρας, τοπικής ταυτότητας και δομών εξουσίας. Υπογραμμίζει ότι αυτές οι συνδέσεις δεν είναι στατικές, αλλά εξελίσσονται συνεχώς και τέμνονται με τρόπους που επηρεάζουν τις τοπικές κοινότητες και την πολιτική. Τονίζεται, επίσης η σημασία των κοινών εμπειριών και αναμνήσεων για τη διαμόρφωση της ταυτότητας των θαυμαστών και την ενίσχυση της αίσθησης του ανήκειν σε ένα συγκεκριμένο μέρος.

2.3. Ανάλυση Λόγου στον Αθλητισμό

Ο κόσμος του αθλητισμού επεκτείνεται στη σφαίρα του λόγου, όπου οι αφηγήσεις, τα σύμβολα και η γλώσσα τέμνονται για να διαμορφώσουν αντιλήψεις, νοήματα και ταυτότητες. Η ανάλυση λόγου, ένα ισχυρό εργαλείο έρευνας, προσφέρει πληροφορίες για το πώς οι αθλητικές αφηγήσεις κατασκευάζονται, διαδίδονται και εξωτερικεύονται. Στο πλαίσιο της ποδοσφαιρικής ομάδας της Άρτας, ο λόγος που περιβάλλει την ομάδα γίνεται ένας καθρέφτης που αντανακλά τις φιλοδοξίες, τις αξίες και την κοινωνική δυναμική της πόλης.

Ο λόγος, ο ιστός της επικοινωνίας, είναι κάτι περισσότερο από λέξεις—είναι ένα σύστημα δημιουργίας νοημάτων που επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε και ερμηνεύουμε τον κόσμο. Ο λόγος που περιβάλλει τον αθλητισμό λειτουργεί ως φακός μέσα από τον οποίο οι κοινότητες βλέπουν όχι μόνο το παιχνίδι αλλά και τον εαυτό τους.

Αυτές οι αφηγήσεις – που προκύπτουν από το ιστορικό πλαίσιο, τα ομαδικά επιτεύγματα και τις μεμονωμένες ιστορίες - συνενώνονται για να δημιουργήσουν μια μεγαλύτερη αξία στην όλη εξέλιξη. Ο λόγος που περιβάλλει την ομάδα περιλαμβάνει

ιστορίες θριάμβων που αναδεικνύουν την ιστορική ανθεκτικότητα της πόλης και τις προκλήσεις που αντικατοπτρίζουν τους επόμενους αγώνες της.

Τα μέσα ενημέρωσης, ως κεντρικός φορέας διάδοσης του λόγου, έχουν τη δύναμη να ενισχύσουν συγκεκριμένες αφηγήσεις. Η κάλυψη της ποδοσφαιρικής ομάδας της Άρτας διαμορφώνει το πώς αντιλαμβάνονται τόσο οι ντόπιοι όσο και οι ξένοι την ομάδα και την ίδια την πόλη. Η προβολή της ομάδας από τα ΜΜΕ συμβάλλει στην κοινωνική κατασκευή της ταυτότητας, αναδεικνύοντας τον ρόλο του λόγου στη διαμόρφωση της συλλογικής αντίληψης της ποδοσφαιρικής αφήγησης της Άρτας. Μάλιστα, έχει διασωθεί απόκομμα από ΠΡΟ-ΠΟ της εποχής, όπου φαίνεται η αξία της ομάδας του Παναμβρακικού την εποχή εκείνη. Παρατίθεται στην Εικόνα 6. Τα σύμβολα και οι τελετουργίες στα αθλήματα δίνουν τη δική τους ερμηνεία που εκτείνεται πέρα από την αθλητική διάσταση του ποδοσφαίρου. Η ποδοσφαιρική ομάδα της Άρτας φοράει ένα πλούσιο σε ιστορία έμβλημα, όπως αναπαρίσταται στην Εικόνα 7.

9

ΠΡΟ-ΠΟ
ΕΙΣ ΤΗΝ

ΑΓΩΝΕΣ 26ης ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1959

ΑΠΟΚΟΜΜΑ

Α/Α	1Η ΟΜΑΔΑ	2Α ΟΜΑΔΑ	ΑΓΩΝΕΣ ΤΗΣ 26-4-59
1	<u>ΠΑΝΑΜΒΡΑΚΙΚΟΣ</u>	ΠΑΝΝΑΥΠΛΙΑΚΟΣ	1-0
2	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ ΧΑΛΚ.	ΑΠΟΛΛΩΝ ΑΘ.	2
3	ΝΙΚΗ ΒΟΛΟΥ	ΑΡΗΣ ΘΕΣΣ.	3
4	ΔΑΦΝΗ ΑΘ.	ΕΘΝΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ	
5	ΗΛΥΣΙΑΚΟΣ ΑΘ.	Α.Ε. ΕΛΕΥΘ/ΠΟΛΕΩΣ	
6	ΠΟΣΕΙΔΩΝ ΓΛΥΦ.	Α.Ο. ΑΜΠΕΛΟΚΗΤ.	
7	Α.Ο. ΖΩΓΡΑΦΟΥ	Π.Ο. ΨΥΧΙΚΟΥ	
8	ΕΡΜΗΣ ΠΕΙΡ.	ΑΙΑΣ ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ	
9	ΕΘΝΙΚΟΣ ΠΥΛΛΙΑΣ	ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΘΕΣΣ.	
10	ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΘΕΣΣ.	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΦΟΙΝΙΞ	
11	ΜΠΟΛΩΝΙΑ	ΛΑΤΣΙΟ	
12	ΟΥΝΤΙΝΕΖΕ	ΠΑΝΤΟΒΑ	
1	Α.Ο. ΥΠΕΡΟΧΗ ΑΘ.	Α.Ο. ΧΑΡΑΥΓΗ ΑΘ.	
2	ΠΛΑΤΩΝ ΑΘ.	ΔΟΣΑ ΑΘ.	

**"Ενα
ποτήρι
ΖΑΧΑΡΟΥΧΟ
ΝΟΥΝΟΥ**
ΚΑΤΕΡΕΛΛΟΝ
ΣΟ

ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ **4**

Εικόνα 6: Απόκομμα από ΠΡΟ-ΠΟ της εποχής. Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά

Εικόνα 7: Έμβλημα της ομάδας Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά

Αυτό το έμβλημα γίνεται ένα οπτικό σύμβολο, θυμίζοντας όχι μόνο το ταξίδι της ομάδας αλλά και το ιστορικό ταξίδι της πόλης. Η παρουσία αυτού του συμβόλου, είτε στην ενδυμασία των παικτών είτε σε πανό που ανεμίζουν οι οπαδοί(Εικόνα 8) αποτελεί απόδειξη της σύγκλισης αθλητικών και ιστορικών αφηγήσεων (το οποίο παρατίθεται στο δεύτερο παράρτημα).

Ωστόσο, η εξέλιξη του οπαδού του ποδοσφαίρου, που καθοδηγείται από παράγοντες όπως οι οικονομικές επενδύσεις, οι τεχνολογικές εξελίξεις και η παγκοσμιοποίηση, έχει αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο οι οπαδοί ασχολούνται με το άθλημα, οδηγώντας σε μια μετατόπιση από την τοπική συμμετοχή σε μια παγκόσμια και ψηφιακά συνδεδεμένη βάση θαυμαστών. (Williams, 2013).

Εικόνα 8: Πανό με το σύμβολο της Αναγέννησης Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά

Οι αφηγήσεις στον αθλητικό λόγο δεν είναι μόνο αντανakλάσεις της πραγματικότητας. Τον διαμορφώνουν ενεργά. Η αφήγηση της ποδοσφαιρικής ομάδας της Άρτας γίνεται εργαλείο συνοχής της κοινότητας, ενώνοντας άτομα κάτω από ένα κοινό λάβαρο. Οι ιστορίες του ταξιδιού της ομάδας, μεταμορφώνονται σε κοινούς μύθους που συνδέουν τους κατοίκους της Άρτας από γενιά σε γενιά. Οι πρακτικές λόγου, οι τρόποι με τους οποίους δημιουργούνται και διαδίδονται αθλητικές ιστορίες, επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο οι κοινότητες κατασκευάζουν την ταυτότητά τους. Στην περίπτωση της Άρτας, ο τρόπος με τον οποίο πλαισιώνεται η διαδρομή της ποδοσφαιρικής ομάδας -οι ιστορίες που επιλέχθηκαν για ανάδειξη, τα συναισθήματα που τονίζονται- αποτελεί το εργαλείο μέσα από τον οποίο οι κάτοικοι της πόλης αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους και τη συλλογική τους ταυτότητα.

Η διασταύρωση λόγου και αθλητισμού γίνεται ιδιαίτερα εμφανής σε στιγμές συλλογικού πανηγυρισμού και απογοήτευσης. Όταν η ποδοσφαιρική ομάδα της Άρτας θριαμβεύει, ο λόγος αντηχεί με χαρά, καθώς οι κάτοικοι της πόλης συγκεντρώνονται γύρω από μια κοινή αφήγηση νίκης ενώ σε στιγμές αποτυχίας, ο λόγος γίνεται χώρος συλλογικής επεξεργασίας, καθώς η πόλη ενώνεται για να υποστηρίξει την ομάδα της. Ο λόγος της ποδοσφαιρικής ομάδας της Άρτας είναι μια δυναμική οντότητα που συνεχίζει

να εξελίσσεται. Καθώς η ομάδα προχωρά, οι αφηγήσεις που την περιβάλλουν προσαρμόζονται, συνδυάζοντας το ιστορικό ταξίδι με τις παρούσες φιλοδοξίες. Ο λόγος δεν αντικατοπτρίζει μόνο την ταυτότητα της Άρτας αλλά συμβάλλει ενεργά και στη διαρκή διαμόρφωσή της.

Στα επόμενα κεφάλαια, διερευνούμε το λόγο στο πλαίσιο της ποδοσφαιρικής ομάδας της Άρτας. Εμβαθύνουμε στις κυρίαρχες αφηγήσεις, θέματα και πρακτικές λόγου που περιβάλλουν την ομάδα, εξετάζοντας πώς αυτές οι αφηγήσεις επηρεάζουν τις αντιλήψεις και τις αναπαραστάσεις. Έτσι, αποκαλύπτουμε τους τρόπους με τους οποίους ο λόγος γίνεται αντανάκλαση της ταυτότητας και των φιλοδοξιών της πόλης, προσφέροντας μια βαθύτερη κατανόηση της συμβιωτικής σχέσης μεταξύ του αθλητισμού και ταυτότητας.

Σε αυτήν την εξερεύνηση, αναγνωρίζουμε ότι ο αθλητικός λόγος δεν είναι ένα παθητικό σχόλιο. Συμμετέχει ενεργά στη διαμόρφωση της αφήγησης της ταυτότητας της Άρτας, συνδυάζοντας την ιστορία, τον πολιτισμό και τη δυναμική της κοινότητας.

3. Η «Αναγέννηση Άρτας»

Οι περιεκτικές ιδέες που παρουσιάζονται στις επόμενες ενότητες αντλούνται από την ανεκτίμητη πηγή, «Μια ζωή ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ» του Ντίνου Γιώτη. Αυτό το σημαντικό έργο χρησιμεύει ως ακρογωνιαίος λίθος για την κατανόηση της ιστορίας, του πλούσιου πολιτισμού και της κληρονομιάς της ομάδας της Αναγέννησης στην Άρτα. Μέσω της σχολαστικής έρευνας και της αφήγησης του Ντίνου Γιώτη, οι αναγνώστες έχουν πρόσβαση στην εξέλιξη της ποδοσφαιρικής ομάδας, της ένθερμης οπαδικής κουλτούρας και της βαθιάς επίδρασης της ομάδας στην τοπική ταυτότητα. Το βιβλίο, μια απόδειξη της σημασίας της Αναγέννησης, όχι μόνο εξιστορεί τους θριάμβους και τις προκλήσεις της ομάδας, αλλά και φωτίζει το ανθεκτικό πνεύμα μιας κοινότητας συνδεδεμένης με την αγαπημένη της ποδοσφαιρική ομάδα. Καθώς εμβαθύνουμε στις διάφορες πτυχές του ταξιδιού της Αναγέννησης, είναι επιτακτική ανάγκη να αναγνωρίσουμε και να εκτιμήσουμε τις πολύτιμες πληροφορίες που παρέχει το έργο του Ντίνου Γιώτη, το οποίο αποτελεί τη βάση αυτής της διπλωματικής.

3.1. Ιστορικό υπόβαθρο και Διαμόρφωση της Αναγέννησης

Ομάδες ποδοσφαίρου το 1960

Στη πόλη της Άρτας το 1960, το ποδόσφαιρο έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της τοπικής ταυτότητας, με τρεις ξεχωριστές ομάδες να αφήνουν ανεξίτηλο το στίγμα τους στο αθλητικό τοπίο. Ο Α.Ο. Παναμβρακικός, στολισμένος στα γαλανόλευκα, χαρακτηριζόταν από την αντοχή και την ενότητα των οπαδών του. Ο Α.Ο. Αετός με τα ιδιαίτερα πρασινολευκά ήταν απόδειξη του πνεύματος της τοπικής κοινωνίας των κατοίκων από τα ορεινά, ενώ ο Α.Ο. Ολυμπιακός Άρτας, φορώντας τα ερυθρόλευκα, πρόσθεσε έναν ανταγωνισμό και ενθουσιασμό στους οπαδούς των ερυθρόλευκων στην ποδοσφαιρική σκηνή της Άρτας, όπως φαίνεται στην Εικόνα 9. Με τη σειρά αναπαρίστανται τα μέλη της ομάδας, Παπαζώης, Ματσούκας, Παπανικολάου, Κούτσικος, Ραβανός, Αποστόλου, Πετανίτης, Γκιζέλης, Ευταξίας και Πλάκας. Από κάτω δε εμφανίζονται οι Νικολάου, Παπαζώης, Μιχάλης, Χρ. Παπαγιάννης και Τζαχρήστας, σε φωτογραφία του 1958-1959.

Εικόνα 9: ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ ΑΡΤΑΣ Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά

Πέρα από τον αγωνιστικό χώρο, αυτές οι ομάδες αντιπροσώπευαν η καθεμία τη δική τους κολτούρα στη ταυτότητα της Άρτας (Γιώτης, 2019). Πριν από τη συγχώνευση, το ποδοσφαιρικό πλαίσιο στη πόλη χαρακτηριζόταν από ξεχωριστές ομάδες, καθεμία από τις οποίες συνεισέφερε στην ποικιλόμορφη αθλητική κουλτούρα της πόλης. Στην Εικόνα 10 φαίνονται 12 παίκτες του Παναμβρακικού, ήρωες, από τους οποίους Πεσόντες οι 10 (1940-1949), όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο συνεντευξιαζόμενος παρακάτω. Ο Α.Ο. Παναμβρακικός, που ιδρύθηκε το 1926, εκπροσωπούσε περήφανα την πόλη με τα γαλανόλευκα χρώματα του, και απαρτίζονται αργότερα από τους εξής παίκτες όπως αυτοί αναπαρίσταται στην επόμενη φωτογραφία, που λήφθηκε τα χρόνια 1955-1956 (Εικόνα 11).

Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ο Α.Ο. Αετός της Άρτας εμφανίστηκε το 1948, φορώντας πράσινο και λευκό, συμβολίζοντας την ορεινή καταγωγή των κατοίκων του, συνδεδεμένη και με τις επιπτώσεις του εμφυλίου πολέμου. Το 1950 ο Α.Ο. Ολυμπιακός Άρτα εμφανίστηκε ως απόρροια των οπαδών του Ολυμπιακού Πειραιώς, στην Άρτα.

Εικόνα 10: Παναμβρακικός Πηγή: Προσωπικό Αρχείο του Κωνσταντίνου Χρήστου Μπανιά Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά

Εικόνα 11: ΠΑΝΑΜΒΡΑΚΙΚΟΣ 1955-1956 Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά

Το προνοητικό πνεύμα της Άρτα έγινε εμφανές στην πρόωπη υιοθέτηση των συγχωνεύσεων ποδοσφαιρικών συλλόγων, μια ιδέα που υλοποιήθηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1950. Το 1958 Μαζί και με τη βοήθεια του πολιτιστικού συλλόγου «Σκουφάς» (ιδρυμένος το 1896) του οποίου πολλά μέλη στο Δ.Σ ήταν και στα Δ.Σ των Ομάδων του Α.Ο. Παναμβρακικού του Α.Ο. Ολυμπιακού και του Α.Ο. Αετού, πραγματοποιήθηκε η συγχώνευση των τριών αυτών ομάδων. Η καρποφορία αυτής της συγχώνευσης υλοποιήθηκε το 1960 με την ίδρυση της Γ.Α.Σ. Αναγέννηση Άρτας. Χρησιμοποιώντας την εμβληματική γέφυρα της Άρτας στο λογότυπό της και υιοθετώντας τα χρώματα λευκό (μια κοινή απόχρωση από τις προηγούμενες τρεις ομάδες) και μαύρο. Αυτή η ενοποιημένη ομάδα σημάδεψε την Άρτα ως πρωτοπόρο στην προώθηση της συνεργασίας μεταξύ τοπικών ποδοσφαιρικών συλλόγων, δίνοντας το παράδειγμα και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας. Η στρατηγική συνένωση όχι μόνο αναμόρφωσε το ποδοσφαιρικό τοπίο της Άρτας αλλά έθεσε και τα θεμέλια για μια ενοποιημένη ποδοσφαιρική κοινότητα.

Διαμόρφωση της Αναγέννησης

Η καθοριστική στιγμή στην ποδοσφαιρική ιστορία της Άρτας εκτυλίχθηκε σε μια συγκέντρωση της ομάδας το 1960 στο κινηματογράφο Παλλάς στις 26 Αυγούστου. Αυτή η συγκέντρωση σηματοδότησε τη γέννηση της Αναγέννησης, μιας νέας ποδοσφαιρικής ομάδας που θα γινόταν ενωτική δύναμη στην κοινότητα. Με το μαύρο και το άσπρο ως χρώμα και τη θρυλική γέφυρα ως σύμβολο, η Αναγέννηση έγινε ένα πολιτισμικό φαινόμενο για τη πόλη. Συγκεκριμένα, η Αναγέννηση διακρίθηκε ως μία από τις πρωτοπόρες ομάδες που σχηματίστηκαν μέσω μιας συγχώνευσης, προμηνύοντας μια τάση που θα διαμόρφωνε το τοπικό ποδοσφαιρικό τοπίο την επόμενη δεκαετία.

Πρώιμα έτη και συγχωνεύσεις

Η έναρξη της Αναγέννησης δεν περιορίστηκε στα πλαίσια του ποδοσφαίρου. Αντιπροσώπευε μια βαθιά ενσωμάτωση στον τοπικό κοινωνικό ιστό. Η ομάδα του ΑΕΤΟΥ αναπαρίσταται παρακάτω, σε μια ασπρόμαυρη φωτογραφία του παικτών από τα έτη 1958-1959 (Εικόνα 12 και Εικόνα 13). Σε αυτή φαίνονται οι Μπέκας, Παπαδημητρίου, Κώνστας, Μπακατσέλος, Αμβράζης, Κεφάλας και κάτω οι Γκολομάζος, Μπρέντας, Μπαρτζώκας, Μαστρογιάννης και Ρέντζος.

Αυτή η δυναμική συνένωση ομάδων ανέδειξε όχι μόνο το πάθος για το άθλημα, αλλά και τη σημασία του ποδοσφαίρου στη συνένωση διαφορετικών κοινωνικών ομάδων και κουλτούρας. Καθώς η Αναγέννηση έκανε τα αρχικά της βήματα, έθεσε τις βάσεις για μια πορεία που θα συνέδεε την ομάδα με την εξελισσόμενη ταυτότητα της τοπικής κοινωνίας. (Γιώτης, 2019).

Εικόνα 12: ΑΕΤΟΣ 1958 Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά

Ανάπτυξη και ταυτότητα

Καθώς η Αναγέννηση ξεκινούσε τη πορεία της, έγινε σαφές ότι η ομάδα ήταν κάτι περισσότερο από μια ομάδα παικτών στο γήπεδο. Ήταν μια εκδήλωση της συλλογικής ταυτότητας των κατοίκων της Άρτας. Η συγχώνευση που γέννησε την Αναγέννηση δεν ήταν μόνο μια αθλητική επίτευξη αλλά και μια δήλωση ενότητας και κοινού σκοπού. Η συγχώνευση του Α.Ο. Παναμβρακικός, του Α.Ο. Αετού και του Α.Ο. Ολυμπιακού στην Αναγέννηση αντιπροσώπευε μια συνειδητή προσπάθεια να καλλιεργηθεί μια αίσθηση κοινότητας που εκτείνεται πέρα από τα όρια των μεμονωμένων ομάδων. (Γιώτης, 2019).

Η ίδια η επιλογή του ονόματος «Αναγέννηση» είχε βαθύ νόημα. Σήμαινε μια αναγέννηση, μια αναβίωση του συλλογικού πνεύματος και μια δέσμευση για ένα κοινό στόχο. Η συμβολική ένταξη της θρυλικής γέφυρας στο έμβλημα της ομάδας ενίσχυσε

περαιτέρω τη σύνδεση της Αναγέννησης με τις ιστορικές και πολιτιστικές ρίζες της Άρτας.

Πρωτοποριακή συγχώνευση και το φαινόμενο κυματισμού της

Η εμφάνιση της Αναγέννησης ως μία από τις πρώτες ομάδες που σχηματίστηκαν από τη συγχώνευση, λειτούργησε ως πρότυπο για αντίστοιχες περιπτώσεις. Την ίδια εποχή, ένα σύμπλεγμα πόλεων σε όλη την Ελλάδα ενστερνίστηκε την ιδέα της συγχώνευσης ποδοσφαιρικών συλλόγων για τη δημιουργία πιο δυνατών ομάδων. Τα Τρίκαλα, η Έδεσσα, η Βέροια, η Κατερίνη, η Κόρινθος και η Λιβαδειά ήταν από τους συνοδούς της Άρτας σε αυτή την προσπάθεια. Αυτές οι πόλεις αναγνώρισαν τη δυνητική δύναμη που θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω της συγχώνευσης, συμμερίζοντας την οραματική στάση της Άρτας. Οι συντονισμένες προσπάθειες αυτών των δήμων για τη συγχώνευση των ποδοσφαιρικών τους συλλόγων υπογράμμισαν την κοινή δέσμευση για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της συνοχής των αντίστοιχων ομάδων. Τα πρώιμα και αποφασιστικά βήματα της Άρτας προς αυτή την κατεύθυνση σηματοδότησε μια μεταμορφωτική περίοδος, όχι μόνο για την ποδοσφαιρική σκηνή της πόλης, αλλά και για το ευρύτερο τοπίο του ελληνικού ποδοσφαίρου συνολικά. Η πόλη γνώρισε μια συνέχεια παρόμοιων συγχωνεύσεων, καθεμία από τις οποίες συνέβαλε στην εξέλιξη της ποδοσφαιρικής κουλτούρας της Άρτας. Το πνεύμα συνεργασίας που τροφοδότησε τη δημιουργία της Αναγέννησης έγινε πρότυπο για ενότητα, όχι μόνο στο γήπεδο ποδοσφαίρου, αλλά και στην ευρύτερη κοινότητα (Γιώτης, 2019).

Αυτή η πρωτοποριακή συγχώνευση δεν αφορούσε μόνο την ενοποίηση πόρων ή το συνδυασμό ταλέντων. Ήταν μια συνειδητή προσπάθεια να δημιουργηθεί μια κοινή αφήγηση, μια ιστορία που ξεπερνούσε τις ατομικές αντιπαλότητες. Οι λάτρεις του ποδοσφαίρου της πόλης βρήκαν ένα κοινό έδαφος στην Αναγέννηση, μια πλατφόρμα όπου οι διαφορές παραμερίστηκαν για τη συλλογική επιδίωξη της αθλητικής επιτυχίας και της υπερηφάνειας της κοινότητας.

Στις επόμενες ενότητες, θα εμβαθύνουμε στην αναπτυσσόμενη κουλτούρα των οπαδών γύρω από την Αναγέννηση, την εξέλιξη των χρωμάτων της ομάδας και τη μόνιμη επίδραση που είχε η ομάδα στην τοπική κοινότητα. Η πλούσια ιστορία της Αναγέννησης δεν είναι μόνο μια ιστορία ποδοσφαιρικής ικανότητας, αλλά και μια αφήγηση της ολοκλήρωσης της κοινότητας, της κοινής ταυτότητας και του ανεκτικού πνεύματος της Άρτας.

3.2. Κουλτούρα και ταυτότητα οπαδών

Τελετουργίες και παραδόσεις οπαδών

Καθώς η Αναγέννηση εδραίωσε την παρουσία της στην Άρτα, μια ζωντανή οπαδική κουλτούρα άρχισε να ανθίζει γύρω από την ομάδα. Το παλιό δημοτικό στάδιο χρησίμευε ως το έδαφος όπου οι οπαδοί από όλα τα κοινωνικά στρώματα συγκεντρώνονται για να υποστηρίξουν την αγαπημένη τους Αναγέννηση. Τις δεκαετίες του 1960 και του 1970, το στάδιο είχε δύο εξέδρες - τη δυτική και την ανατολική.

Στο τιμόνι των φιλάθλων βρισκόταν ο Σπύρος Κατσούδας, μια επιφανής μορφή και πρώην τερματοφύλακας της Αναγέννησης. Στις κερκίδες αποτελούσε τον ενορχηστρωτή, οδηγώντας το συρτό με απaráμιλλο ενθουσιασμό. Το τελετουργικό πριν τον αγώνα ήταν ένα θέαμα από μόνο του. Οι Φίλαθλοι μαζεύονταν νωρίς, κάποιοι έφερναν ψωμί και τυρί, δημιουργώντας μια αίσθηση κοινότητας και συντροφικότητας, δημιουργώντας μια ατμόσφαιρα φορτισμένη με ένθερμη υποστήριξη στην Αναγέννηση και παθιασμένη περιφρόνηση για τους αντιπάλους τους (Γιώτης, 2019).

Το ποδόσφαιρο ως προσωπική θρησκεία

Στον κόσμο των λάτρεις του ποδοσφαίρου της Άρτας, το παιχνίδι ήταν κάτι παραπάνω από άθλημα. Ήταν μια προσωπική θρησκεία. Οι οπαδοί πίστευαν ότι η υποστήριξη της ομάδας ήταν ιερό καθήκον. Ο αγώνας της Κυριακής δεν ήταν απλώς ένα αθλητικό γεγονός. Ήταν ένα προσκύνημα, που το περίμεναν με πίστη παρόμοια με την παρακολούθηση μιας θρησκευτικής λειτουργίας. Για πολλούς, το γήπεδο ποδοσφαίρου έγινε ο ναός τους—ένα μέρος όπου βρήκαν ενότητα με χιλιάδες άλλους που λάτρευαν την ίδια ομάδα.

Η σύνδεση του φιλάθλου με την ομάδα ξεπέρασε τους 11 παίκτες στο γήπεδο. Στη ζωννή φαντασία του οπαδού, κραυγές και προσευχές μεταμορφώθηκαν στον μυθικό 12ο παίκτη. Αυτός ο παίκτης δεν ήταν μόνο υποστηρικτής, ήταν μια δύναμη της φύσης που ένωνε χιλιάδες ανθρώπους σε μια συλλογική πράξη αφοσίωσης κάθε Κυριακή.

Η πίστη του οπαδού πήγε τόσο βαθιά που ο πανηγυρισμός ενός γκολ σήμαινε να αγκαλιάσει τον άγνωστο δίπλα του, έναν ομόθρησκο στην ιδέα της ομάδας. Αυτή η κοινή ταυτότητα αποτέλεσε τη βάση για μια μοναδική συντροφικότητα, που ξεπερνούσε τις

προσωπικές διαφορές. Τόσο στη νίκη όσο και στην ήττα, ο οπαδός γνώρισε μια κοινή δόξα, θρηνώντας απώλειες βαθμών σαν να ήταν προσωπικές τραγωδίες και πανηγύριζε τις νίκες ως συλλογικούς θριάμβους. Μάλιστα, ξεχωρίζει κανείς το στιγμιότυπο όπως παρατίθεται στο Δ παράρτημα, ενός αγώνα όπου οι οπαδοί του φαίνονται να στέκονται όρθιοι στο βουνό, παρακολουθώντας τον αγώνα. Αυτή η κατά τα άλλα πρωτοφανής συνήθεια, ανέδειξε μια νέα μορφή «κερκίδας». Μια τέτοια εικόνα, μαρτυρά την επιθυμία, ή πιο στοχευμένα το πόθο των φιλάθλων να παρακολουθήσουν κάθε λεπτό παιχνιδιού της ομάδας.

Απελευθέρωση μέσω των οπαδών

Το γήπεδο ποδοσφαίρου χρησίμευσε ως μέσο, στο οποίο ο οπαδός μπορούσε να βιώσει μορφές συγκίνησης. Το να φωνάζεις ένα γκολ δεν ήταν απλώς μια φωνητική έκφραση. Ήταν μια απελευθέρωση, μια στιγμή κάθαρσης που επέτρεπε στον θαυμαστή να ξεφύγει στιγμιαία από τις προκλήσεις της καθημερινότητας. Το γήπεδο έγινε ένας χώρος όπου ο οπαδός, ντυμένος με τα χρώματα της ομάδας, ένιωθε μια βαθιά αίσθηση συλλογικότητας.

Στις επόμενες ενότητες, θα εξερευνήσουμε την εξέλιξη των χρωμάτων της ομάδας της Αναγέννησης, τους ετήσιους εορτασμούς και τα γεγονότα που εδραιώθηκαν στην τοπική ταυτότητα και τα ιστορικά επιτεύγματα που σηματοδότησαν περαιτέρω τη θέση της ομάδας στις καρδιές της κοινότητας της Άρτας. Η σύνδεση κουλτούρας των φιλάθλων, του ποδοσφαίρου και της τοπικής ταυτότητας παραμένει κεντρικό θέμα στην αφήγηση της αναγέννησης της Αναγέννησης.

3.3. Ομαδικά χρώματα και συμβολισμός

Εξέλιξη των χρωμάτων της ομάδας

Η χρωματική ταυτότητα της Αναγέννησης ήταν το άσπρο σε συνδυασμό με το μαύρο. Στις αρχές της δεκαετίας του 1960, η ομάδα φορούσε μαύρες φανέλες με γιακά με λαιμόκοψη V, σε συνδυασμό με λευκό παντελονάκια και μαύρες κάλτσες. Αυτό το εμβληματικό σύνολο έθεσε τα θεμέλια για την οπτική ταυτότητα της Αναγέννησης. Καθώς τα χρόνια προχωρούσαν, συνέβη μια αλλαγή στα χρώματα. Η μετάβαση στις ολόλευκες εμφανίσεις με τη διπλή μαύρη ρίγα στη λαιμόκοψη, και αργότερα το 1980 στις

ασπρόμαυρες ριγέ φανέλες με λευκά σορτς και μαύρες κάλτσες, όπως φαίνονται στις παρακάτω εικόνες (Εικόνα 13, Εικόνα 14).

Εικόνα 13: 1969-1970 Σιακούφης, Μπασούκας, Κοντογιώργος, Σκούρας, Χρηστάκης, Γιαννούλης, Νίκου, Πέτσας, Ρέντζος, Κουτσογιώργος, Ενταξίας
Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά

Εικόνα 14: 1981-1982: Ξυθάλης, Παππάς, Τσόγκας, Μητσάρας, Λάιος, Νικολάου, Γούλας, Ζάχος, Σπόρου, Ρίζος, Ντόβας
Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά

Η μεταμόρφωση των χρωμάτων της ομάδας συμβόλιζε τις μεταβαλλόμενες φιλοδοξίες της Αναγέννησης. Από την πρώιμη απλότητα του μαύρου και του λευκού, η ομάδα υιοθέτησε ένα πιο περίπλοκο ριγέ σχέδιο, που αντικατοπτρίζει μια κομψότητα στο στυλ, διατηρώντας παράλληλα μια σύνδεση με τη διαχρονική ασπρόμαυρη παλέτα. Η εξέλιξη των χρωμάτων της ομάδας έγινε μια οπτική αφήγηση, σημαδεύοντας τα κεφάλαια στο ιστορικό ταξίδι της Αναγέννησης (Γιώτης, 2019).

Ετήσιες γιορτές και εκδηλώσεις

Κάθε χρόνο, στις 11 Μαρτίου, η Άρτα γιόρταζε και γιορτάζει με εξαιρετική λαμπρότητα, μνημονεύοντας τη μνήμη της πολιούχου Αγίας Θεοδώρας. Αυτή η αρχιερατική ακολουθία τελέστηκε στον ομώνυμο ναό και ακολούθησε λιτανεία στους κεντρικούς δρόμους της πόλης. Οι εικόνες της αγίας, που παρέλασαν ανάμεσα στο γεμάτο πίστη πλήθος, συμβόλιζαν τη σύνδεση του ιερού με το κοσμικό. Στη δεκαετία του 1960, η Αναγέννηση προσκάλεσε τους πολίτες της Άρτας στο δημοτικό στάδιο για να παρακολουθήσουν φιλικούς αγώνες με μεγάλες ομάδες της πρώτης κατηγορίας.

Αυτός ο συνδυασμός θρησκευτικών και ποδοσφαιρικών εκδηλώσεων ανέδειξε τη βαθιά ενσωμάτωση της Αναγέννησης στον κοινωνικό ιστό της πόλης της Άρτας. Οι θρησκευτικοί εορτασμοί της 11ης Μαρτίου, σε συνδυασμό με την ποδοσφαιρική ομάδα δημιούργησαν ένα κοινοτικό κλίμα. Το δημοτικό στάδιο, συνήθως πεδίο αθλητικών αναμετρήσεων, μετατράπηκε σε σκηνή κοινής χαράς, ενώνοντας τους κατοίκους της Άρτας με την αγαπημένη τους ομάδα.

Ιστορική άνοδος στη Β' Εθνική

Ένα ορόσημο στην ιστορία της Αναγέννησης αποτέλεσε η ιστορική της άνοδος στο πρωτάθλημα της Β' εθνικής, όπως τιμητικά αναφέρεται στο παρακάτω δημοσίευμα (Εικόνα 15).

Εικόνα 15: Δημοσίευμα της εποχής Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά

Στις 15 Ιουνίου 1969, 7000 φιλάθλοι συγκετρώθηκαν μέσα στο γήπεδο για να πανηγυρίσουν την άνοδο της Αναγέννησης στη Β εθνική, κατά τη διάρκεια της τελευταίας αγωνιστικής του μίνι πρωταθλήματος των πρωταθλητών της ένωσης. Μετά από 18 αγώνες, η ομάδα της Αναγέννησης αναδείχθηκε πρωταθλήτρια, συγκεντρώνοντας 46 βαθμούς.

Αυτό το επίτευγμα χαρακτήρισε το όνομα της Αναγέννησης στα χρονικά της αθλητικής ιστορίας της Άρτας. Η χαρούμενη ατμόσφαιρα στο γήπεδο αντικατόπτριζε ένα πνεύμα θριάμβου και ενότητας. Η άνοδος στη Β εθνική ήταν ένα αθλητικό κατόρθωμα, ένα συλλογικό επίτευγμα, που γέννησε καινούριες προσδοκίες για την Αναγέννηση αλλά και τη πόλη της Άρτας.

Ουσιαστικά, την εποχή του 1960 και του 1970, η Αναγέννηση επιβεβαίωσε την κυριαρχία της στο επαρχιακό ποδόσφαιρο, φτάνοντας στο αποκορύφωμά της τη δεκαετία του 1970, όταν στάθηκε στο κατώφλι της εισόδου στην Α' Εθνική. Η δημοτικότητα της ομάδας ξεπέρασε τα τοπικά όρια, συγκεντρώνοντας θαυμαστές σε γειτονικές πόλεις όπως η Αμφιλοχία και η Βόνιτσα. Αυτό που ξεχώρισε την Αναγέννηση ήταν πως οι επιτυχίες που κατόρθωσε προήλθαν από παίκτες που προερχόταν από την τοπική κοινωνία της

Άρτας και μόνο, σε αντίθεση με άλλες ομάδες όπως η Π.Α.Σ. Γιάννενα, Α.Ε.Λ. και Π.Σ. Καλαμάτας.

Στις επόμενες ενότητες, θα αναφερθούμε στο μεγάλο αήττητο σερί εντός έδρας, σημαντικούς αγώνες και αντιπαλότητες που καθόρισαν την κληρονομιά της Αναγέννησης. Η αλληλεπίδραση μεταξύ των χρωμάτων της ομάδας, των ετήσιων εορτασμών και των ιστορικών νικών υπογραμμίζει την περίπλοκη σχέση ανάμεσα στην Αναγέννηση, το ποδόσφαιρο και την ταυτότητα της Άρτας.

3.4. Επιτεύγματα και Δόξα

Ιστορικό αήττητο σερί

Αξίζει να σημειωθεί, πως ένα από τα πιο σημαντικά κεφάλαια στην ιστορία της Αναγέννησης είναι το άνευ προηγουμένου αήττητο σερί της εντός έδρας. Για έξι συνεχόμενα χρόνια, από τις 14 Μαρτίου 1965 έως τις 7 Μαρτίου 1971, η ομάδα έμεινε αήττητη για 170 αγώνες στην έδρα της. Αυτό το επίτευγμα δεν οφείλεται μόνο στην ικανότητα της ομάδας αγωνιστικά. Είναι μια απόδειξη της δυναμικής που αποκτούσε η Αναγέννηση με τον κόσμο της Άρτας στο πλευρό της.

Το απόρθητο κάστρο της Άρτας έγινε συνώνυμο της έδρας της ομάδας, ένα φρούριο όπου οι αντίπαλοι πάλευαν να το κατακτήσουν. Το αήττητο σερί επεκτάθηκε μέσω των ερασιτεχνικών πρωταθλημάτων το 1967-68, καθώς και στα πρωταθλήματα των εθνικών πρωταθλημάτων Β και Γ . Το ρεκόρ αυτό αποτέλεσε πηγή υπερηφάνειας για τους οπαδούς της Αναγέννησης, ένα σήμα τιμής που τους ξεχώρισε στο ποδοσφαιρικό τοπίο.

Σημαντικοί αγώνες και αντιπαλότητες

Μέσα σε αυτή την περίοδο κυριαρχίας, συγκεκριμένοι αγώνες και αντιπαλότητες ξεχωρίζουν ως καθοριστικές στιγμές στην πορεία της Αναγέννησης. Καμία πιο σημαντική από τις αναμετρήσεις με ποδοσφαιρικούς αντιπάλους γειτονικών πόλεων, όπως οι σκληρές μάχες κόντρα στα Γιάννενα. Η κόντρα με τα Γιάννενα ήταν κάτι παραπάνω από αθλητικός αγώνας. ήταν μια συνέχεια του τοπικού ανταγωνισμού. Οι αγώνες ήταν έντονοι και συχνά έμοιαζαν με «τοπικό πόλεμο», με τις δύο ομάδες και τους υποστηρικτές τους να αντιμετωπίζουν ως θέμα υψίστης σημασίας. (Γιώτης, 2019).

Η περίοδος από το 1970 έως το 1974 είδε την Αναγέννηση να διαπρέπει σταθερά στη δεύτερη εθνική κατηγορία, ανταγωνιζόμενη σκληρά για μια πολυπόθητη θέση στην

πρώτη κατηγορία. Παρά το γεγονός ότι δε τα κατάφερε, η ομάδα παρέμεινε μια ισχυρή παρουσία στο ελληνικό ποδόσφαιρο, θέτοντας το έδαφος για μια σειρά από μελλοντικά επιτεύγματα.

Στις 17 Νοεμβρίου 1972, ένας σημαντικός αγώνας έλαβε χώρα, σημειώνοντας ρεκόρ όχι μόνο σε προσέλευση αλλά και σε ένταση συναισθημάτων. Πάνω από 13.000 εισιτήρια πουλήθηκαν και περισσότεροι από 15.000 οπαδοί συγκεντρώθηκαν στο γήπεδο της Άρτας για να παρακολουθήσουν το μεγαλύτερο ντέρμπι της ηπείρου (Εικόνα 16). Αυτό το παιχνίδι ήταν κάτι περισσότερο από ένας “ποδοσφαιρικός αγώνας”, ήταν μια μάχη τοπικής υπερηφάνειας, μια σύγκρουση μεταξύ των γειτονικών κοινοτήτων, και το διακύβευμα ήταν εκτός από τους βαθμούς και η επικράτηση της «τοπικής κυριαρχίας».

Το Όνειρο ανόδου του 1972

Το όνειρο να φτάσει στο πρωτάθλημα της Α εθνικής έγινε καθοριστική φιλοδοξία για την Αναγέννηση το 1972. Καθώς ο πρώτος γύρος της σεζόν ολοκληρώθηκε το 1971-72, η Αναγέννηση βρέθηκε μόλις ένα βαθμό μακριά από την κορυφή της βαθμολογίας. Οι προσδοκίες ήταν μεγάλες για την άνοδο στο πρωτάθλημα της Α εθνικής.

Εικόνα 16: 1972 Αγώνας Αναγέννησης Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά

Ο δεύτερος γύρος ξεκίνησε στις 20 Φεβρουαρίου 1972, με έναν δύσκολο εκτός έδρας αγώνα με τον πανελλήνιο Κω. Το όνειρο της ανόδου αντιμετώπισε ένα σημαντικό εμπόδιο και οι προσδοκίες αυξήθηκαν. Η προσμονή έφτασε στο αποκορύφωμα καθώς οι

οπαδοί περίμεναν με ανυπομονησία την έκβαση αυτού του κρίσιμου αγώνα. Το όνειρο της Α' Εθνικής ωστόσο δεν επιτεύχθει.

Στη δεκαετία του '90, η Αναγέννηση συνέχισε την παρουσία της στη Γ εθνική, βιώνοντας διακυμάνσεις όπως τον υποβιβασμό της στη Δ εθνική. Ωστόσο, η ομάδα επέδειξε μαχητικότητα εξασφαλίζοντας την επιστροφή της στη Γ εθνική. Καθώς η δεκαετία πλησίαζε στο τέλος της, η Αναγέννηση αντιμετώπισε μια σημαντική ύφεση, φτάνοντας τελικά στα τοπικά πρωταθλήματα της Άρτας.

Στις επόμενες ενότητες, θα εξερευνήσουμε την εξέλιξη της Αναγέννησης σε περιόδους παρακμής και μετάβασης, αναλύοντας τον αντίκτυπο στην τοπική ταυτότητα και στην ευρύτερη κοινότητα. Τα επιτεύγματα, οι ανταγωνισμοί και τα όνειρα για προβολή που επισημαίνονται σε αυτήν την ενότητα είναι καθοριστικής σημασίας για την κατανόηση της αλληλένδετης σχέσης μεταξύ της Αναγέννησης και της πόλης της Άρτας.

3.5. Μετάβαση και Κληρονομιά

Απόρριψη και ανανεωμένη ταυτότητα

Ενώ η Αναγέννηση είχε βιώσει τη δόξα, τα επόμενα χρόνια έγινε μάρτυρας μιας αλλαγής στην τύχη της ομάδας. Η πτώση, αν και αναπόφευκτη στον κυκλικό χαρακτήρα του αθλητισμού, έθετε προκλήσεις τόσο για την ομάδα όσο και για τους οπαδούς της.

Η περίοδος που ακολούθησε τη σεζόν του 1982 σηματοδότησε μια μεταβατική περίοδο για την Αναγέννηση. Οι προκλήσεις στο γήπεδο και οι οικονομικοί περιορισμοί εκτός γηπέδου οδήγησαν σε πτώση της απόδοσης της ομάδας. Ωστόσο, αυτή η ύφεση δεν μείωσε την αξία της ομάδας στα μάτια της κοινότητας της Άρτας. Αντίθετα, προκάλεσε μια προσπάθεια στήριξης από τους φιλάθλους της.

Η Διαρκής Βάση Θαυμαστών

Μία από τις διαρκείς πτυχές της κληρονομιάς της Αναγέννησης αποτελεί η ακλόνητη υποστήριξη των οπαδών της. Ακόμη και σε δύσκολες στιγμές, οι οπαδοί παρέμειναν σταθεροί, επιδεικνύοντας πίστη τόσο στις νίκες όσο και στις ήττες. Το γήπεδο

συνέχισε να είναι ένας τόπος συγκέντρωσης για την κοινότητα, ένας χώρος όπου η κοινή ταυτότητα και η συντροφικότητα μπορούσαν να ευδοκιμήσουν. (Γιώτης, 2019).

Το διαρκές οπαδικό κοινό έγινε απόδειξη της βαθιάς σύνδεσης μεταξύ της Αναγέννησης και του λαού της Άρτας. Οι αγώνες της ομάδας στο γήπεδο δεν αποδυνάμωσαν τον δεσμό μεταξύ των φιλάθλων και της αγαπημένης τους ποδοσφαιρικής ομάδας. Αν μη τι άλλο, ενίσχυσε την αποφασιστικότητα να συνεχίσει την κληρονομιά της ομάδας και να διατηρήσει τον αναπόσπαστο ρόλο στη διαμόρφωση της ταυτότητας της πόλης.

Αναγέννηση στη Σύγχρονη Άρτα

Στη σύγχρονη Άρτα, η κληρονομιά της Αναγέννησης δεν περιορίζεται στις προηγούμενες δόξες της, αλλά επεκτείνεται στη διαρκή επιρροή της στην ταυτότητα της πόλης. Οι ασπρόμαυρες φανέλες της Αναγέννησης συνεχίζουν να είναι ένα σύμβολο που ενώνει τους ντόπιους, αντιπροσωπεύοντας μια ποδοσφαιρική ομάδα που αποτελεί πηγή περηφάνιας και νοσταλγίας της κοινότητας.

Η πόλη έχει γνωρίσει μια αναβίωση του ενδιαφέροντος για την Αναγέννηση, που τροφοδοτείται από την αίσθηση της συλλογικής μνήμης και την επιθυμία να διατηρήσει ένα κρίσιμο μέρος της ιστορίας της. Οι προσπάθειες για τη διατήρηση και τον εορτασμό της κληρονομιάς της ομάδας, είτε μέσω τοπικών εκδηλώσεων, εκθέσεων ή κοινοτικών πρωτοβουλιών, αντικατοπτρίζουν τη διαρκή επίδραση που είχε η Αναγέννηση στον πολιτιστικό ιστό της Άρτας.

Μαθήματα Κοινότητας και Ταυτότητας

Το ταξίδι της Αναγέννησης, που σηματοδύεται από θριάμβους, προκλήσεις και μια σταθερή βάση οπαδών, παρέχει πολύτιμα μαθήματα για την κοινότητα και την τοπική ταυτότητα. Η ικανότητα της ομάδας να ενοποιεί διαφορετικές κοινωνικές ομάδες, να προκαλεί κοινή υπερηφάνεια και να λειτουργεί ως σύμβολο συλλογικής ανθεκτικότητας ξεπερνά τα πλαίσια του αθλητισμού. Η ιστορία της Αναγέννησης είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ευρύτερης αφήγησης της Άρτας - μια αφήγηση που μιλά για την ικανότητα της πόλης να βρίσκει σκοπό και ενότητα μέσω των τοπικών της θεσμών.

Ολοκληρώνοντας αυτή την διερεύνηση, είναι προφανές ότι η επίδραση της Αναγέννησης είναι μια απόδειξη της συνύπαρξης μεταξύ του αθλητισμού και της τοπικής ταυτότητας. Η κληρονομιά της ομάδας αποτελεί μια υπενθύμιση του ρόλου που μπορούν

να διαδραματίσουν τα αθλήματα στη διαμόρφωση του πνεύματος και της ταυτότητας μιας τοπικής κοινωνίας.

Στην τελευταία ενότητα, θα ασχοληθούμε με κληρονομιά της Αναγέννησης στην Άρτα, διερευνώντας τη σύγχρονη αξία της και το χαρακτήρα που έχει αποτυπώσει στην πολιτιστική κληρονομιά της πόλης.

4. Μεθοδολογία

4.1. Σχεδιασμός και προσέγγιση έρευνας

Αυτή η μελέτη χρησιμοποιεί έναν ποιοτικό ερευνητικό σχεδιασμό για να διερευνήσει διεξοδικά την αλληλεπίδραση μεταξύ της τοπικής κοινωνικής-πολιτιστικής ιστορίας της Άρτας, της ποδοσφαιρικής ομάδας, της κοινωνικής ταυτότητας, του λόγου και της δυναμικής της κοινότητας. Η ερευνητική προσέγγιση περιλαμβάνει έναν συνδυασμό ημιδομημένων συνεντεύξεων και ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου, προσφέροντας μια εις βάθος κατανόηση των πολύπλευρων σχέσεων που εξετάζονται (Onwuegbuzieetal., 2012).

Για να εξασφαλιστεί μια ποικιλόμορφη και ολοκληρωμένη οπτική, η έρευνα θα περιλαμβάνει 6 συμμετέχοντες που έχουν διακριτές σχέσεις με την ποδοσφαιρική ομάδα της Άρτας. Αυτοί οι συμμετέχοντες θα επιλεγούν σκόπιμα, περιλαμβάνοντας διάφορους ρόλους όπως δημοσιογράφους, μέλη της κοινότητας θαυμαστών και παίκτες. Ο στόχος είναι να καταγράψει μια σειρά από εμπειρίες και απόψεις που καλύπτουν διαφορετικές εποχές και διαστάσεις του ταξιδιού της ομάδας.

Όσον αφορά τη συμπερίληψη των παικτών, η μελέτη αναγνωρίζει την αξία της συλλογής πληροφοριών από άτομα που ήταν μέρος της ομάδας κατά τη διάρκεια διαφορετικών περιόδων. Αυτή η περιεκτικότητα εκτείνεται πέρα από την ιδρυτική περίοδο το 1960 για να συμπεριλάβει παίκτες που συνέβαλαν στην ιστορία της ομάδας τις επόμενες δεκαετίες. Η συμμετοχή παικτών από τη δεκαετία του '80 είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς μπορούν να προσφέρουν πληροφορίες για την εξέλιξη της ομάδας, τη μεταβαλλόμενη σημασία της για την κοινότητα και το πλαίσιο της συγκεκριμένης εποχής.

Η δέσμευση των συμμετεχόντων θα βασίζεται σε ηθικούς λόγους. Θα ληφθεί ενημερωμένη συγκατάθεση, η οποία θα περιγράφει τον σκοπό της έρευνας, τα δικαιώματα των συμμετεχόντων και την εμπιστευτική μεταχείριση των απαντήσεών τους (Arifin, 2018). Τα ψευδώνυμα θα χρησιμοποιηθούν κατά την ανάλυση και την αναφορά για τη διατήρηση της ανωνυμίας και του απορρήτου των συμμετεχόντων.

Η ποσοτικοποίηση στην ανάλυση περιεχομένου θα κατευθυνθεί στον εντοπισμό και τη διερεύνηση των αφηγήσεων, των συμβόλων και των θεμάτων που προκύπτουν από τα δεδομένα της συνέντευξης. Αυτή η ανάλυση θα παρέχει μια λεπτή κατανόηση των αντιλήψεων των συμμετεχόντων και των τρόπων με τους οποίους η ποδοσφαιρική ομάδα

διασταυρώνεται με την ταυτότητα και τον λόγο της Άρτας. Επιπλέον, η ανάλυση θα επεκταθεί στις αναπαραστάσεις των μέσων ενημέρωσης για να αποκαλύψει τον ευρύτερο λόγο γύρω από την ομάδα.

Συμπερασματικά, αυτός ο σχεδιασμός και η προσέγγιση της έρευνας, που περιλαμβάνει μια διαφορετική ομάδα συμμετεχόντων από διάφορες σχέσεις και χρονικές περιόδους, στοχεύει να προσφέρει μια ολιστική εξερεύνηση της ιστορίας της Άρτας, της ποδοσφαιρικής της ομάδας, της κοινωνικής ταυτότητας, του λόγου και της δυναμικής της κοινότητας. Συνδυάζοντας συνεντεύξεις και ποιοτική ανάλυση περιεχομένου, αυτή η μελέτη φιλοδοξεί να φωτίσει τις σύνθετες συνδέσεις μεταξύ του παρελθόντος και του παρόντος της Άρτας μέσα από τη πορεία της αγαπημένης της ποδοσφαιρικής ομάδας.

4.2. Αιτιολόγηση για τη χρήση ημιδομημένων συνεντεύξεων

Η επιλογή της χρήσης ημιδομημένων συνεντεύξεων ως κύριας μεθόδου έρευνας για αυτήν τη μελέτη υποστηρίζεται από την ανάγκη να αποτυπωθεί το βάθος, ο πλούτος και οι αποχρώσεις του πλαισίου που ενσωματώνονται στις σχέσεις μεταξύ της τοπικής κοινωνικής-πολιτιστικής ιστορίας της Άρτας, της ποδοσφαιρικής ομάδας, της κοινωνικής ταυτότητας, ο λόγος και η δυναμική της κοινότητας.

Οι ημιδομημένες συνεντεύξεις προσφέρουν μια ισορροπία μεταξύ δομής και ευελιξίας, επιτρέποντας στους συμμετέχοντες να μοιραστούν τις απόψεις, τις εμπειρίες και τις αφηγήσεις τους με φυσικό και χωρίς σενάριο τρόπο (Aluwihare-Samaranayake, 2012). Η δυναμική φύση των ημιδομημένων συνεντεύξεων ενθαρρύνει τους συμμετέχοντες να εμβαθύνουν σε προσωπικές και κοινοτικές σχέσεις που έχουν με την ποδοσφαιρική ομάδα της Άρτας. Μέσω ερωτήσεων ανοικτού τύπου, οι συμμετέχοντες έχουν τη δυνατότητα να εκφραστούν με τα δικά τους λόγια, επιτρέποντας την εξερεύνηση διαφορετικών απόψεων που μπορεί να μην προκύψουν μέσω πιο άκαμπτων μεθόδων έρευνας.

Δεδομένης της ποικιλίας των συμμετεχόντων, συμπεριλαμβανομένων δημοσιογράφων, μελών της κοινότητας, φιλάθλων και παικτών από διαφορετικές περιόδους, οι ημιδομημένες συνεντεύξεις διευκολύνουν την απόσπαση σημαντικών πληροφοριών. Οι συμμετέχοντες από αυτούς τους διάφορους ρόλους φέρνουν μοναδικές αναμνήσεις και εμπειρίες μέσω των οποίων αντιλαμβάνονται και αλληλεπιδρούν με την ποδοσφαιρική ομάδα (Kallioetal., 2016). Η προσαρμοστική φύση των ημι-δομημένων

συνεντεύξεων διασφαλίζει ότι οι ξεχωριστές εμπειρίες τους μπορούν να διερευνηθούν, διατηρώντας παράλληλα μια συνεκτική ερευνητική εστίαση.

Επιπλέον, οι ημιδομημένες συνεντεύξεις επιτρέπουν τη σε βάθος διερεύνηση των αφηγήσεων των συμμετεχόντων και των νοημάτων που αποδίδουν στις εμπειρίες τους (McIntosh&Morse, 2015). Αυτό είναι ιδιαίτερα πολύτιμο κατά τη διερεύνηση του ιστορικού πλαισίου, καθώς οι ιστορίες των συμμετεχόντων μπορούν να παρέχουν μια ανάγλυφη κατανόηση του πώς το ταξίδι της ομάδας είναι συνυφασμένο με το παρελθόν, το παρόν και τις φιλοδοξίες της Άρτας για το μέλλον.

Με τη συμμετοχή παικτών από διαφορετικές εποχές, συμπεριλαμβανομένης της δεκαετίας του '80, η έρευνα στοχεύει να γεφυρώσει τα χρονικά κενά και να εξετάσει πώς εξελίχθηκε ο ρόλος της ομάδας με την πάροδο του χρόνου. Οι ημιδομημένες συνεντεύξεις παρέχουν στους συνεντευξιαζόμενους μια πλατφόρμα για να αναλογιστούν τις εμπειρίες τους κατά τη διάρκεια των αντίστοιχων περιόδων τους, συμβάλλοντας έτσι σε μια ολοκληρωμένη αφήγηση του ταξιδιού της ομάδας και της σημασίας της για την κοινότητα.

Συμπερασματικά, η υιοθέτηση ημιδομημένων συνεντεύξεων ευθυγραμμίζεται με τους στόχους της μελέτης διευκολύνοντας την εξερεύνηση προσωπικών αφηγήσεων, κοινωνικής δυναμικής και ιστορικών απόηχων που σχετίζονται με την ποδοσφαιρική ομάδα της Άρτας. Η ευελιξία αυτής της μεθόδου δίνει τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να συνεισφέρουν ποικίλες ιδέες, διασφαλίζοντας μια ολιστική και λεπτή κατανόηση των σχέσεων που καθορίζουν τον κοινωνικό-πολιτιστικό ιστό της Άρτας.

4.3. Στρατηγική δειγματοληψίας και επιλογή συμμετεχόντων

Η στρατηγική δειγματοληψίας για αυτήν την έρευνα είναι σκόπιμη, με στόχο την επιλογή 6 συμμετεχόντων που προσφέρουν ξεχωριστές οπτικές για την ποδοσφαιρική ομάδα της Άρτας, το ιστορικό της πλαίσιο, την κοινωνική ταυτότητα και τον λόγο της. Αυτή η προσέγγιση εξασφαλίζει ένα ποικίλο και περιεκτικό εύρος πληροφοριών από διάφορες συνεργασίες και χρονικές περιόδους.

Οι συμμετέχοντες θα επιλεγούν σκόπιμα για να εκπροσωπήσουν διαφορετικούς ρόλους στο ποδοσφαιρικό οικοσύστημα της Άρτας, συμπεριλαμβανομένων δημοσιογράφων, μελών της κοινότητας φιλάθλων και παικτών. Με τη συμμετοχή

συμμετεχόντων από αυτούς τους διαφορετικούς ρόλους, η έρευνα σκοπεύει να συλλάβει μια ολιστική άποψη του αντίκτυπου και της σημασίας της ομάδας.

Ενώ η συμπερίληψη παικτών που ήταν μέρος της ομάδας κατά την περίοδο ίδρυσής της το 1960 έχει σημασία, παίκτες από τις επόμενες δεκαετίες, όπως η δεκαετία του '80, εκτιμώνται επίσης για τις μοναδικές τους εμπειρίες σχετικά με την εξέλιξη της ομάδας με την πάροδο του χρόνου. Η συμπερίληψη συμμετεχόντων από διαφορετικές περιόδους εμπλουτίζει τη μελέτη περιλαμβάνοντας ένα φάσμα εμπειριών και αντιλήψεων.

Αυτή η στρατηγική δειγματοληψίας ευθυγραμμίζεται με τον στόχο της έρευνας να διερευνήσει τις σύνθετες σχέσεις μεταξύ της ποδοσφαιρικής ομάδας της Άρτας και της κοινότητάς της. Επιλέγοντας συμμετέχοντες με διαφορετικές σχέσεις και χρονικές διασυνδέσεις, η μελέτη φιλοδοξεί να αναδείξει μια αφήγηση που αντανακλά το ρόλο της ομάδας στη διαμόρφωση της ταυτότητας και του λόγου της Άρτας όλα αυτά τα χρόνια.

4.4. Διαδικασίες συλλογής και ανάλυσης δεδομένων

Η συλλογή δεδομένων για αυτήν τη μελέτη θα περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο ημιδομημένες συνεντεύξεις με 6 συμμετέχοντες. Ο οδηγός συνεντεύξεων, ένα προσεκτικά διατυπωμένο σύνολο ερωτήσεων, σχεδιάστηκε για να αποσπάσει μια ολοκληρωμένη σειρά εμπειριών από άτομα με διαφορετικές σχέσεις με την ποδοσφαιρική ομάδα της Άρτας. Οι ερωτήσεις οδηγού συνέντευξης προέκυψαν από τα ερευνητικά θέματα, με στόχο τη διερεύνηση των προσωπικών συνδέσεων, των ιστορικών πλαισίων, των επιρροών των μέσων ενημέρωσης και της επίδρασης της ομάδας στις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και την ταυτότητα.

Οι συνεντεύξεις θα διεξαχθούν με συνομιλητικό τρόπο, επιτρέποντας στους συμμετέχοντες να μοιραστούν τις αφηγήσεις, τις εμπειρίες και τις οπτικές τους, σύμφωνα με τον οδηγό συνέντευξης όπως διαμορφώθηκε μετά την βιβλιογραφική ανασκόπηση. Με την ολοκλήρωση των συνεντεύξεων, θα χρησιμοποιηθεί η μέθοδος ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου για την ανάλυση των δεδομένων που συλλέγονται. Οι κατά λέξη μεταγραφές των συνεντεύξεων θα χρησιμεύσουν ως κύρια πηγή δεδομένων. Η διαδικασία ανάλυσης θα περιλαμβάνει διάφορα στάδια, συμπεριλαμβανομένης της κωδικοποίησης, της κατηγοριοποίησης και της θεματικής ανάλυσης.

Η θεματική ανάλυση θα είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για τον εντοπισμό επαναλαμβανόμενων θεμάτων, αφηγήσεων, συμβόλων και αξιών που προκύπτουν από τα

δεδομένα της συνέντευξης (Terryetal., 2017). Αυτά τα θέματα θα ενσωματωθούν στη συνέχεια στο ιστορικό και πολιτιστικό υπόβαθρο της Άρτας για να αποκαλυφθούν οι σύνθετες συνδέσεις μεταξύ της ποδοσφαιρικής ομάδας, της κοινωνικής ταυτότητας, του λόγου και της δυναμικής της κοινότητας.

Η θεματική ανάλυση θα καθοδηγείται από τα ερευνητικά ερωτήματα και τον οδηγό της συνέντευξης, επιτρέποντας στη μελέτη να αναδείξει τις ιδιαίτερες σχέσεις που καθορίζουν τον τοπικό κοινωνικό-πολιτιστικό ιστό της Άρτας. Αυτή η μεθοδολογική προσέγγιση στοχεύει να παρέχει μια λεπτή και ολιστική κατανόηση της αλληλεπίδρασης μεταξύ της ομάδας ποδοσφαίρου και του ευρύτερου κοινοτικού πλαισίου, ρίχνοντας φως στην αφήγηση της ταυτότητας της Άρτας.

5. Αποτελέσματα

5.1. Θέμα 1ο: Ιστορική σημασία και ταυτότητα

Κωδικός 1: Συμβολισμός

Σύμφωνα με τα λόγια του Κωνσταντίνου Χρήστου Μπανιά, τραπεζικού και αθλητικογράφου, «η Αναγέννηση είναι κάτι περισσότερο από μια απλή ποδοσφαιρική ομάδα, είναι ένα «κοινωνικό φαινόμενο» (Συνεντευξιαζόμενος 5, σελ.69-71). Η εμβληματική εικόνα του γεφυριού, που λατρεύεται από τους ντόπιους, χρησιμεύει ως σύμβολο που προκαλεί μια κοινή αίσθηση ιστορίας, λατρείας και πάθους. Σύμφωνα με τον Μπανιά, η Αναγέννηση είναι η «νοσταλγία του χθες», μια παρακαταθήκη μιας χρυσής ιστορίας.» Η ιστορική σημασία είναι βαθιά ριζωμένη στο σύλλογο, που χρονολογείται από τη συγχώνευση τριών ομάδων – Παναμβρακικού, Αετού και Ολυμπιακού. Η δύναμη στην ενότητα ήταν μια εξέχουσα αθλητική προσπάθεια. Αυτή η ενότητα, όπως τόνισε ο Μπανιάς, δημιούργησε μια ομάδα που έγινε σημείο αναφοράς, «σημείο αναφοράς - Η «Μάνα». (Συνεντευξιαζόμενος 5, σελ.69-71)

Επιπλέον, τα συμβολικά στοιχεία που συνδέονται με την Αναγέννηση, όπως το περίφημο «Γιοφύρι», έχουν αποσπάσει επαίνους από αξιόλογες προσωπικότητες όπως ο Καζαντζάκης, ο Θεοτοκάς και ο Καλομοίρης. Το "έργο τέχνης", όπως περιγράφεται από τον Μπανιά, στέκεται ως αριστούργημα στους αιώνες, αντιπροσωπεύοντας κάτι περισσότερο από έναν ποδοσφαιρικό σύλλογο αλλά ένα πολιτιστικό έμβλημα. Το ταξίδι της Αναγέννησης, ωστόσο, χαρακτηρίζεται από προκλήσεις. Η αυτοκτονία του τότε προέδρου Μπάμπη Μανιώτη τη δεκαετία του 2000, σε συνδυασμό με τα οικονομικά προβλήματα, έριξαν σκιά στην πορεία του συλλόγου. Ωστόσο, η ομάδα άντεξε. Οι συνεντεύξεις αποκαλύπτουν πώς οι εμβληματικές φιγούρες έγιναν πηγή δύναμης σε δύσκολες στιγμές, με την Αναγέννηση να στέκεται ψηλά ως φάρος ελπίδας. Πέρα από το γιοφύρι, στο σύμβολο της ανήκει και η «Παρηγορήτισσα «κομψοτέχνημα», αριστούργημα στους αιώνες» (Συνεντευξιαζόμενος 5, σελ. 69-71)

Καθώς εμβαθύνουμε στις αφηγήσεις διαφόρων παικτών, προπονητών και οπαδών, ο συμβολισμός της Αναγέννησης δεν περιορίζεται μόνο στις οπτικές αναπαραστάσεις. Ο Νταλάκας (Συνεντευξιαζόμενος 4, σελ 68-69), παίκτης και προπονητής, δίνει έμφαση στους οικογενειακούς δεσμούς που δημιουργούνται μεταξύ των παικτών και της κοινότητας. Ουσιαστικά, οι δεσμοί αυτοί συντελούν όχι μόνο στην ποδοσφαιρική

ικανότητα, αλλά και στην ανθεκτικότητα, στο πνεύμα της κοινότητας και τη συλλογική ταυτότητα. Οι εμβληματικές φιγούρες συνεχίζουν να προκαλούν μια αίσθηση υπερηφάνειας, με την Αναγέννηση να αντιπροσωπεύει κάτι περισσότερο από έναν αθλητικό σύλλογο – είναι ένα ζωντανό σύμβολο της ιστορίας, της λατρείας και του διαρκούς πάθους των ανθρώπων της Άρτας, κάτι που επιβεβαιώνεται και από άλλους συνεντευξιαζόμενους : *«Εκείνο που εμείς βιώσαμε απ'τη μικρή ηλικία είναι ότι αυτή η ομάδα ήταν κάτι το ξεχωριστό για τη πόλη τη δική μας, και όνειρο του καθενός μας ήταν να συμμετάσχει σε αυτή τη προσπάθεια, και αυτό που λέγεται Αναγέννηση, που το σήμα του γεφυριού και της παρηγορήτισσας που ήταν πάντα κάτι ιστορικό για τη πόλη της Άρτας.»* (Συνεντευξιαζόμενος 4, σελ.68-69).

Κωδικός 2: Κληρονομιά

Η πολιτιστική απήχηση αναδεικνύεται ως εξέχον θέμα στις συνεντεύξεις, υπογραμμίζοντας τη βαθιά επίδραση της Αναγέννησης στην πολιτιστική ταυτότητα της Άρτας. Ο ποδοσφαιρικός σύλλογος, πολύ πέρα από τα αθλητικά του επιτεύγματα, λειτουργεί ως πολιτιστικός «λίθος» που έχει βαθιά απήχηση στην κοινότητα.

Στους προβληματισμούς του Κωνσταντίνου Χρήστου Μπανιά (Συνεντευξιαζόμενος 5, σελ.69-71), η ανάγκη διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι εμφανής. Η Αναγέννηση περιγράφεται ως «κοινωνικό φαινόμενο», υποδεικνύοντας ότι η επιρροή της εκτείνεται πέρα από τα όρια του αθλητισμού. Η συγχώνευση τριών τοπικών, λαϊκών ομάδων για να σχηματιστεί ο σύλλογος δεν απεικονίζεται μόνο ως μια αθλητική συμμαχία, αλλά και σαν μια πολιτιστική ένωση που άφησε ανεξίτηλο σημάδι στην ιστορία της πόλης.

Η πολιτιστική απήχηση δεν είναι στατική, εξελίσσεται με με τη πορεία των χρόνων. Όπως αποκαλύφθηκε στις συνεντεύξεις, η αναβίωση της Αναγέννησης τη δεκαετία του 2010, μετά από μια περίοδο οικονομικών δυσκολιών, πλαισιώνεται ως μια πολιτιστική αναβίωση. Ο Νταλάκας αφηγείται πώς, ως προπονητής, προσπάθησε να αναβιώσει την τοπική ταυτότητα της ομάδας συγκεντρώνοντας παιδιά της περιοχής.

Συνοψίζοντας, η πολιτιστική απήχηση αναδεικνύεται ως κεντρικό θέμα, συμπυκνώνοντας την πολύπλευρη επίδραση της Αναγέννησης στην τοπική ταυτότητα της Άρτας. Είναι ένα πολιτιστικό φαινόμενο ισάξιο των ιστορικών μνημείων της περιοχής όπως παραθέτεται: *«Όταν έλεγες ότι η καταγωγή είναι από την Άρτα, έλεγαν όλοι ότι ήταν το γεφύρι, η παρηγορίτισσα, η Αγία Θεοδώρα, και η Αναγέννηση. Δηλαδή η ομάδα ήταν ένα*

ιστορικό σημείο αναφοράς για τη πόλη από πολύ παλιά γιατί όπως είπα και πριν υπήρχε αυτό το οικογενειακό δέσιμο μεταξύ των παιδιών, και η αγάπη που έτρεφαν και οι παίκτες αλλά και ο κόσμος για την ομάδα αυτή. Ήταν σημείο αναφοράς πάντα, γι' αυτό και στο έμβλημα η ομάδα έχει το γεφύρι.» (Συνεντευξιαζόμενος 4, σελ.68-69)

5.2. Θέμα 2ο: Προκλήσεις και παρακμή

Κωδικός 3: Οικονομικοί Αγώνες

Οι συνεντεύξεις αποκαλύπτουν μια επίμονη αφήγηση οικονομικών δυσκολιών που ταλαιπώρησαν την Αναγέννηση σε όλη την ιστορία της. Ο Κωνσταντίνος Χρήστου Μπανιάς αφηγείται τον αγώνα της ομάδας με τα «οικονομικά προβλήματα» κατά τη διάρκεια των δεκαετιών 2000 και 2010, ρίχνοντας σκιά στις εμφανίσεις της στο πρωτάθλημα. Ο Τάσος Νταλάκας προσθέτει περαιτέρω βάθος σε αυτό το θέμα, περιγράφοντας την περίοδο αδράνειας της ομάδας λόγω οικονομικών περιορισμών πριν από την προπονητική του θητεία. Το σταθερό νήμα της οικονομικής αστάθειας αναδύεται ως κρίσιμος παράγοντας που εμποδίζει τη διαρκή επιτυχία και την ανοδική πορεία της Αναγέννησης στην ποδοσφαιρική ιεραρχία.

Κωδικός 4: Πτώση απόδοσης

Ένα επαναλαμβανόμενο θέμα στις συνεντεύξεις είναι η αφήγηση της πτώσης της απόδοσης της Αναγέννησης. Οι οικονομικές προκλήσεις και το βάρος των τραγικών γεγονότων επηρέασαν την ικανότητα της ομάδας να διατηρήσει το ανταγωνιστικό της πλεονέκτημα. Ο Κωνσταντίνος Χρήστου Μπανιάς δίνει έμφαση στον αγώνα για εξασφάλιση και διατήρηση ευνοϊκής θέσης στην κατάταξη, υπογραμμίζοντας μια περίοδο πτώσης των επιδόσεων του συλλόγου. Οι συνεντεύξεις έχουν αφήγηση με αφηγήσεις αποτυχιών που συνάντησε η Αναγέννηση σε όλη τη διάρκεια του ταξιδιού της: «κλαίγοντας από χαρά ή από λύπη. Στιγμές που χάραξαν τη ζωή μας. Πεθαίναμε αλλά περνάγαμε ένδοξα.....Ανείπωτος, αγιάτρευτος ο πόνος μας. Μας λείπουν». (Συνεντευξιαζόμενος 5, σελ 69-71).

Είτε χαρακτηρίζεται από ανεπιτυχείς προσπάθειες άνοδου είτε από δυσκολίες διατήρησης μιας σταθερής θέσης στα πρωταθλήματα, το θέμα των αποτυχιών υπογραμμίζει την ταραχώδη φύση της πορείας του συλλόγου. Οι αφηγήσεις από εκείνους

που ασχολούνται στενά με την Αναγέννηση αποτυπώνουν συλλογικά την εικόνα μιας ομάδας που παλεύει με τις αντιξοότητες αλλά εν τέλει δεν δικαίωσε τους οπαδούς της, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Γιαννούλης: «Το θέμα είναι ότι από τη περίοδο εκείνη και μετά άρχισε ο ξεπεσμός σιγά σιγά της Αναγέννησης. Άδειασε η ομάδα, άδειασε ο κόσμος, ψυχικά, πνευματικά. Έφυγε η δίψα η μεγάλη. Χωρίς να χορτάσει ο κόσμος όμως. Γιατί ο κόσμος το είχε όνειρο «να δω την ομάδα μου Α' Εθνική». (Συνεντευξιαζόμενος 3, σελ.65-67). Αυτό επιβεβαιώνεται και από την συνέντευξη του Γιαννούλη «Τελικά δε μπήκε η ομάδα στην Α Εθνική. Προσπάθησε και τα επόμενα 2-3 χρόνια, αλλά είχαμε μεγάλη κάμψη. Από το 1973 και μετά άρχισε να ξεθωριάζει το όνειρο, και μαζί με το όνειρο και η ελπίδα του κάθε Αρτινού ότι κάτι μπορεί να γίνει καλύτερο. Άρχισε η ομάδα να (αν μου επιτρέπεις τη λέξη) «μπασταρδεύεται». Γιατί ερχόταν ξένοι απ'έξω (όχι Αρτινοί), ονόματα παιχτών που είχαν γράψει μια ιστορία αλλά ερχόταν στα 32-33 τους, και τότε ο ποδοσφαιριστής σταμάταγε νωρίς. 30 το πολύ ο ποδοσφαιριστής έφευγε τότε.» (Συνεντευξιαζόμενος 3, σελ.65-67)

5.3. Θέμα 3ο: Δέσμευση κοινότητας και θαυμαστών

Κωδικός 5: Παθιασμένη Βάση Θαυμαστών

Οι συνεντεύξεις αναδεικνύουν σταθερά τη βαθιά επίδραση της Αναγέννησης στην κοινότητά της, με ιδιαίτερη έμφαση στη βάση των ένθερμων θαυμαστών που συσπειρώθηκαν πίσω από την ομάδα. Ο όρος "Λατρεία-Πάθος-Ασθένεια" που χρησιμοποιεί ο Μπανιάς συσσωρεύει την έντονη συναισθηματική σύνδεση που ένιωθαν οι οπαδοί προς την ομάδα. Αυτή η παθιασμένη βάση οπαδών, με τις ρίζες της στην τοπική κοινότητα, χρησίμευσε ως κινητήριο δύναμη πίσω από το ταξίδι της Αναγέννησης μέσα από θριάμβους και δοκιμασίες.

Ο φίλαθλος (Συνεντευξιαζόμενος 1, σελ.63) , αναλογιζόμενος τη ζωντανή ατμόσφαιρα κατά τη διάρκεια των αγώνων, θυμάται πώς το γήπεδο, χωρητικότητας 2.500 ατόμων, συχνά να ξεχειλίζει κατά τη διάρκεια των σημαντικών αναμετρήσεων. Πιο ειδικά: «Το Βύζαντα Μεγάρων και τα τοπικά ντέρμπι με τα Γιάννενα και τον Παναιτωλικό, η χωρητικότητα του γηπέδου που ήταν 2.500 δεν έφτανε και γέμιζε το βουνό και οι πολυκατοικίες πίσω από το γήπεδο. Σκαρφαλώναμε πάνω στα δέντρα για να μπορέσουμε να δούμε...»(Συνεντευξιαζόμενος 1, σελ. 64). Ο ενθουσιασμός των οπαδών επεκτάθηκε και

πέρα από το γήπεδο, με τους οπαδούς να γεμίζουν αστικά λεωφορεία, να σκαρφαλώνουν στα δέντρα δημιουργώντας μια συνθήκη ενθουσιασμού και πάθους για την ομάδα. Η εικόνα των παιδιών που βοηθούν πρόθυμα τους ηλικιωμένους να κερδίσουν το προνόμιο να παρακολουθούν αγώνες υπογραμμίζει την ακλόνητη δέσμευση της κοινότητας ως προς την Αναγέννηση, όπως αναφέρει σε άλλο σημείο της συνέντευξης του ο φίλαθλος: «Εγώ τότε ήμουν 10 χρονών, και για να μπορέσουμε να πάμε στο γήπεδο παιδιά της ηλικίας μου έπρεπε να είμαστε υπάκουοι και να βοηθάμε σε όλες τις δουλειές που μας έβαζαν οι μεγαλύτεροι. Ήταν ο όρος που μας έβαζαν για να μας πάρουν μαζί τους στο γήπεδο. Για μας ήταν κάτι πρωτόγνωρο να δούμε από κοντά αγώνα, και ειδικά της Αναγέννησης, γιατί τότε δεν υπήρχαν τηλεοράσεις». (Συνεντευξιαζόμενος 1, σελ.63). Από την άλλη πλευρά, το ίδιο συναίσθημα εκλάμβαναν και οι παίκτες, όπως αναφέρει ο Ευταξίας «Ο Κόσμος μας αγαπούσε πολύ, γιατί δεν είχε ξαναπεράσει τέτοια ομάδα. Ακόμη και τώρα ο κόσμος θυμάται την Αναγέννηση τη παλιά. Πέρασαν και άλλες 2 ή 3 φορές στη Β' εθνική με την ομάδα, αλλά εμάς θυμάται, που ήταν η ομάδα η μεγάλη. Είχαμε πολλούς φιλάθλους. Ο Τ.Κ. (φίλαθλος) είχε μανία με το Αίγιο, και όποτε τους έβαζα γκολ μου έπαιρνε ένα ζευγάρι παπούτσια! Λόγω που ήμουν καλός είχα πολλούς φιλάθλους, με αγάπαγαν και μου έδιναν πράγματα. Γενικά αγάπαγαν τους παίκτες τότε.» (Συνεντευξιαζόμενος 2, σελ.63-64)

Κωδικός 6: Κοινοτική Υποστήριξη

Η έννοια της Αναγέννησης ως κοινοτικής προσπάθειας τονίζεται περαιτέρω από τον Τάσο Νταλάκα, ο οποίος υπογραμμίζει τη σημασία των τοπικών παικτών στη δημιουργία δεσμού με την κοινότητα. Μιλά για μια οικογενειακή σύνδεση μεταξύ των παικτών, απεικονίζοντας την Αναγέννηση ως μια ομάδα που αποτελείται από «τοπικά παιδιά» που εκπροσωπούν την περιοχή. Αυτή η ενότητα αντηχεί στην κοινότητα, δημιουργώντας μια αίσθηση κοινής ταυτότητας και σκοπού. Η προπονητική θητεία του Νταλάκα, όπου αναβίωσε την ομάδα συγκεντρώνοντας τοπικά talenta, αποτελεί παράδειγμα του καθοριστικού ρόλου που έπαιξε η υποστήριξη της κοινότητας στην αναζωπύρωση της Αναγέννησης. Αυτό ήταν εμφανές από την παρουσία των φιλάθλων στο γήπεδο όπως αναφέρει ο Γιαννούλης: «Το λεωφορείο έκανε 8-9 ώρες. Αν σκεφτείς το εισιτήριο τότε είχε 54 δραχμές. Είναι λοιπόν χαρακτηριστικό ότι από εκείνη τη χρονιά 69,70' και για μερικά χρόνια, η Άρτα έγινε δε ξέρω πώς να το πώ, αυτό που είπα και πριν έγινε ένας λαϊκός ξεσηκωμός, κανονικά μια κοινωνική επανάσταση, με αθλητικά κριτήρια, σε σημείο να μην υπάρχει Αρτινός που να μη τρέχει για την ομάδα να μην υπάρχει Αρτινός

που να μην ενδιαφέρεται, να παίζει η ομάδα μέσα και έξω, και να γίνεται χαμός. Είναι χαρακτηριστικό ότι ήταν πάντα γεμάτο το γήπεδο και το πιο περίεργο αλλά και συνάμα αποδεικτικό αυτής της συζήτησης που κάνουμε τώρα είναι ότι ήταν γεμάτο το γήπεδο και στις προπονήσεις! Εγώ ήμουν πολύ συναισθηματικό παιδί εκείνα τα χρόνια και συγκινούμαι, μου έφευγαν τα δάκρυα, έβλεπα τον κόσμο να φωνάζει λες και έμπαινε γκολ την ώρα που πηγαίναμε εμείς με το σακίδιο για προπόνηση ! Είχε πιάσει αμόκ τον κόσμο. Σε αυτό συντέλεσε βέβαια σιγά σιγά και ότι η πορεία της ομάδας ήταν θα έλεγα απίστευτη.» (Συνεντευξιαζόμενος 3, σελ.65-67)

Ο Νταλάκας στη συνέντευξη του παρέχει μια ματιά στη δυναμική της κοινότητας κατά τη διάρκεια της ακμής της Αναγέννησης στη δεκαετία του '70. Οι τοπικές εφημερίδες, «Φως» και «Ηχώ», λειτούργησαν ως πρωταρχικές πηγές ενημέρωσης, ενισχύοντας την παρουσία της ομάδας στη συλλογική συνείδηση. Χαρακτηριστικά αναφέρει: «Τότε υπήρχαν οι εφημερίδες οι Πανελλαδικές, και από εκεί πιο πολύ, πάντα έγραφε για τη πόλη εδώ την Άρτα, και ήταν ένας ανταποκριτής τότε αλλά ήταν μόνο κάθε Δευτέρα που έγραφε το αποτέλεσμα των αγώνων. Τότε δηλαδή όλοι παίρναν το 'Φώς' και την 'Ηχώ' να δούν ποιος αγωνίστηκε, ποιος έπαιξε, ποιος έβαλε τα γκολ. Την εικόνα της ομάδας την επηρέαζε από την άποψη ότι εμείς που ήμασταν στην ομάδα, όταν παίρναμε το αποτέλεσμα, δεν υπήρχε καλύτερο πράγμα από το να βγαίνεις στην αγορά και να το έχουν μάθει όλο. Μας επηρέαζε γιατί γινόμασταν πιο γνωστοί στο κόσμο, πιο διάσημοι». (Συνεντευξιαζόμενος 4, σελ.68-69). Αυτό επιβεβαιώνεται από την διήγηση του Ευταξία γνωστού ως «Αστραχάν»: «Είχα ένα προπονητή τότε, που επειδή εγώ έτρεχα πολύ με έβγαλε «Αστραχάν». Ήταν τότε μια ταινία με το Θανάση Βέγγο που ήταν στον ιππόδρομο και έλεγε «στον αστραχάν το άλογο θα ποντάρουμε επειδή είναι γρήγορο». Και από τότε ο προπονητής με έβγαλε Αστραχάν και έμεινε έτσι. Κάποτε μια γυναίκα εκεί στη γειτονιά πάντρεψε τη κόρη της, και μου έστειλε προσκλητήριο στο σπίτι που έγραφε «στην οικογένεια Αστραχάν», γιατί πολλοί νόμιζαν ότι έτσι με έλεγαν!» (Συνεντευξιαζόμενος 2, σελ.63-64)

Κωδικός 7: Ατμόσφαιρα σταδίου

Οι συνεντεύξεις απεικονίζουν την έντονα συναθροιστική φορτισμένη ατμόσφαιρα μέσα στο γήπεδο κατά τη διάρκεια των αγώνων της Αναγέννησης. Ο Γιαννούλης ήταν αρκετά παραστατικός στην περιγραφή του: «Είναι χαρακτηριστικό πως ενώ το γήπεδο δε χώραγε πάνω από 2.000-2.500 χιλιάδες κόσμο η Αναγέννηση εκείνη τη πρώτη χρονιά έκοψε σε αγώνα μέχρι 7.800 τόσα εισιτήρια στον αγώνα με τα Γιάννενα τη πρώτη φορά. Να μου

πείς που πήγαν ; (γέλιο). Έμειναν απ' έξω και πήγαν στη βαλαώρα, που θα πήγαιναν (γέλιο)! Και είχαν εισιτήρια στα χέρια. Έβλεπες όταν ήταν η ώρα για τον αγώνα το δρόμο να 'ναι γεμάτος να μη χωράς να περάσεις με τα πόδια για να πας στο γήπεδο. Αυτό σημαίνει το πόθο και το πάθος ενός κόσμου ολόκληρου να δει κάτι σπουδαίο από μια ομάδα που ήταν μια ζωή ολόκληρη από την εποχή του μεγάλου Παναμβρακικού που και αυτός δεν έφτασε πουθενά ψηλά, ήταν στα τάρταρα της αθλητικής Ελλάδας ας πούμε.» (Συνεντευξιαζόμενος 3, σελ.65-67)

Ο Γιαννούλης αναπολεί την συσσώρευση του πλήθους κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων με δυνατούς αντιπάλους, δημιουργώντας μια απaráμιλλη ατμόσφαιρα. Η επηροή ήταν τέτοια, που ακόμη και σε εκτός έδρας ματς, οι οπαδοί της Αναγέννησης συχνά ξεπερνούσαν τους οπαδούς των γηπεδούχων. Οι εορταστικές σκηνές μετά τις νίκες, σε συνδυασμό με τις προσφορές από τις τοπικές επιχειρήσεις, αναδεικνύουν τη συμβιωτική σχέση μεταξύ της επιτυχίας της ομάδας και της χαράς της κοινότητας.

Σε άλλο σημείο της συνέντευξης του ο Γιαννούλης, βιωματικά αναφέρει: «Θυμάμαι χαρακτηριστικά σε κάποια παιχνίδια ότι στο γήπεδο εκτός έδρας ήμασταν περισσότεροι Άρτινοί από τους γηπεδούχους. Στη ριζούπολη ήταν 15.000 Άρτινοί και άλλοι ηπειρώτες, και 1000 του Απόλλωνα. Ερχόταν στην Αθήνα να πάνε να δούνε την Αναγέννηση, Αθηναίοι, ή έλεγαν τότε πάμε να δούμε τον «Αστραχάν» (ευταξίας).» (Συνεντευξιαζόμενος 3, σελ 65-67), όπως και σε άλλο σημείο: «Θυμάμαι τη χρονιά που παίζαμε με τους Αργεντίνους (παίχτες των Ιωαννίνων) στα Γιάννενα, και ήμασταν και μπροστά στη βαθμολογία στην αρχή από αυτούς, είχε κόψει στα Γιάννενα 14.500 εισιτήρια! Δε το είχανε ξανακάνει μέχρι τότε. Και εκεί ήταν το αντίστοιχο φαινόμενο που είδαμε στην Άρτα πριν μερικά χρόνια.» (Συνεντευξιαζόμενος 3, σελ.65-67)

5.4. Θέμα 4ο: Επιτεύγματα και Ημέρες Δόξας

Κωδικός 8: Πρωταθλήματα

Το ταξίδι της Αναγέννησης στα χρόνια χαρακτηρίζεται από στιγμές δόξας, με τα πρωταθλήματα να αποτελούν την κορυφή της επιτυχίας της ομάδας. Οι δεκαετίες του 1960 και του '70 αναδεικνύονται ως μια χρυσή εποχή, που περιλαμβάνει την άνοδο της ομάδας από τους τοπικούς αγώνες στην εθνική προβολή. Οι περιγραφές των νικών και

των επιτευγμάτων χρησιμεύουν ως απόδειξη της συλλογικής προσπάθειας που τροφοδότησε τις επιδιώξεις των αγωνιστικών προσδοκιών της Αναγέννησης.

Ο Σπύρος Γιαννούλης, που είδε τη μετέωρη άνοδο της ομάδας στα τέλη της δεκαετίας του '60, αναλογίζεται την παθιασμένη ατμόσφαιρα που συνόδευε τους κρίσιμους αγώνες. Οι αφηγήσεις του για γεμάτα στάδια με αγωνία και ένταση των οπαδών κατά τη διάρκεια των αγώνων για την άνοδο κατηγορίας υπογραμμίζουν την ιστορική σημασία που αποδίδεται στις επιδιώξεις της Αναγέννησης. Οι θρίαμβοι του 1970 επί της Καλλιθέας και το μετέπειτα μπαράζ ανόδου λειτουργούν ως βασικοί σταθμοί, συμβολίζοντας την πίστη και την αποφασιστικότητα της ομάδας.

Κωδικός 9: Αξιόλογοι Παίκτες

Η αφήγηση της επιτυχίας της Αναγέννησης είναι συνδεδεμένη με τις ιστορίες αξιόλογων παικτών που έγιναν συνώνυμα με την ταυτότητα της ομάδας. Οι συνεντεύξεις παρουσιάζουν χαρακτήρες όπως ο Γιάννης Ξυθάλης, ένας ήρωας σκόρερ στη μάχη της ανόδου του 1976, και ο Δημήτριος Σιακούφης, ένας πολύτιμος παίκτης που άφησε ανεξίτηλο το στίγμα του στην πορεία της ομάδας. Αυτοί οι παίκτες δεν ήταν μόνο αθλητές. Ενσάρκωναν το πνεύμα και την ανθεκτικότητα που καθόρισαν την Αναγέννηση. Αυτή η αμοιβαία εκτίμηση διακρίνεται στα λόγια του Νταλάκα: *«Οι σχέσεις μας καταρχάς μεταξύ των παικτών, επειδή ήμασταν όλα τα παιδιά από την περιοχή εδώ της Άρτας και πολύ σπάνια ήταν παιδιά από άλλες περιοχές, ήταν αδελφικές, ήμασταν σα μια οικογένεια. Λόγω αυτής της οικογένειας και του μεγάλου δεσίματος που είχαμε ήταν και καλή η πορεία που έκανε η ομάδα, και αυτό είχε αντίκτυπο και στο κόσμο έξω αλλά και σε εμάς τους ίδιους. Δηλαδή γινόμασταν πιο «αποδεκτοί» από τον κόσμο γιατί μας έβλεπαν ότι ήμασταν παιδιά «δικά τους». Παιδιά δηλαδή από τα χωριά της περιοχής της Άρτας που παίζαμε γι' αυτή την ιστορική ομάδα.»* (Συνεντευξιαζόμενος 4, σελ.,68-69)

Ο Κώστας Ευταξίας, μάρτυρας των κατορθωμάτων της ομάδας μέχρι το 1978, δίνει πληροφορίες για τον αντίκτυπο των ξένων παικτών, θυμίζοντας συγκεκριμένα μια νίκη εναντίον Αργεντινών από τον ΠΑΣ Γιάννενα. Η αναγνώριση του θαυμασμού του κόσμου για την ομάδα, που αποτυπώνεται από ξένους αντιπάλους, τονίζει την Πανελλήνια αναγνώριση που κέρδισε η Αναγέννηση κατά τη διάρκεια των ημερών δόξας της, με τα χιλιάδες εισιτήρια όπως φαίνεται στο απόκομμα της εφημερίδας από το προσωπικό αρχείο του κ. Μπανιά στην Εικόνα 17.

Εικόνα 17: Απόκομμα Εφημερίδας Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά

Κωδικός 10: Αξιομνημόνευτοι Αγώνες

Οι συνεντεύξεις είναι γεμάτες με αναμνήσεις αγώνων που χάραχτηκαν στη συλλογική μνήμη των θαυμαστών της Αναγέννησης. Ο Σπύρος Γιαννούλης εξιστορεί με γλαφυρό τρόπο αναμετρήσεις κατά τη διάρκεια του μπαράζ ανόδου, δίνοντας έμφαση

στην ενθουσιώδη ατμόσφαιρα των οπαδών που συνόδευε κάθε παιχνίδι. Στιγμές όπως ο αγώνας με τα Ιωάννινα, όπου η καταιγίδα «έσωσε ζωές», ή ο εκτός έδρας αγώνας στα Ιωάννινα με 16.700 πουλημένα εισιτήρια, δείχνουν το ανεξίτηλο σημάδι που άφησαν αυτοί οι αγώνες στην ιστορία της Αναγέννησης.

Κωδικός 11: Ιστορικές Νίκες

Το θέμα των ιστορικών νικών κυριαρχεί τις συνεντεύξεις, επιδεικνύοντας την ανθεκτικότητα και τους θριάμβους της Αναγέννησης απέναντι σε ισχυρούς αντιπάλους. Ο Κώστας Ευταξίας αναλογίζεται τη υψηλή απόδοση της ομάδας και την μάχη για τη διεκδίκηση της πρώτης θέσης. : *«Και η ομάδα εκείνη των Ιωαννίνων στη συνέχεια ο Άγιαξ της Ηπείρου, κέρδιζε την ΑΕΚ και τον Ολυμπιακό, εκείνοι οι παίκτες έπαιζαν όλοι και με εμάς, όμως τους είχαμε κερδίσει.»* (Συνεντευξιαζόμενος 2, σελ.63-64)

Ακόμη, η νίκη δεν έμενα σε αθλητικό μόνο επίπεδο, αλλά έπαιρνε και υλική επιβράβευση μετά το πέρας των αποτελεσμάτων *«Δε θα ξεχάσω ποτέ τους πανηγυρισμούς που γινόταν μετά από νίκες. Θυμάμαι ότι το δώρο για τους παίκτες την εποχή εκείνη ήταν το φαγοπότι που τους έκαναν τοπικοί ιδιοκτήτες μαγαζιών και ταβερνών στην Άρτα.»* (Συνεντευξιαζόμενος 1, σελ.63), και *«Όταν κερδίσαμε τα Γιάννενα τα μαγαζιά είχαν οικονομήσει από τον πολύ κόσμο. Έβαζαν το 'Αλή Πασά' και την 'Κυρά Φροσύνη' (συνθήματα για την ομάδα των Ιωαννίνων)»* (Συνεντευξιαζόμενος 2, σελ.63-64)

Στην ουσία, αυτοί οι κώδικες δίνουν συλλογικά μια εικόνα των επιτευγμάτων και των ημερών δόξας της Αναγέννησης. Τα πρωταθλήματα, οι αξιόλογοι παίκτες, οι μεγάλοι αγώνες και οι ιστορικές νίκες, συνδέονται για να σχηματίσουν μια εικόνα που αποτυπώνει την αξία του ιστορικού παρελθόντος της Αναγέννησης.

5.5. Θέμα 5ο: Αναβίωση και Ελπίδα για το Μέλλον

Κωδικός 12: Πρόσφατες Επιτυχίες

Καθώς οι συνεντεύξεις προχωρούν στα πιο πρόσφατα κεφάλαια της ιστορίας της Αναγέννησης, υπάρχει μια ευδιάκριτη στροφή προς τις αφηγήσεις της αναβίωσης και τις πρόσφατες επιτυχίες. Ο Τάσος Νταλάκας, που φόρεσε τα χρώματα της Αναγέννησης και ως παίκτης και ως προπονητής, δίνει μια προσωπική οπτική στο ταξίδι της ομάδας από μια περίοδο αδράνειας μέχρι την επανάκαμψη της. Η εξιστόρηση των επιτευγμάτων στη Γ' Εθνική δεν αποτελεί μόνο απόδειξη επιτυχίας εντός γηπέδου, αλλά και σύμβολο της ικανότητας της ομάδας να ξεπερνά τις προκλήσεις και να επαναφέρει το ανταγωνιστικό της πνεύμα.

Ο Νταλάκας, με την προπονητική του εμπειρία, αναδεικνύει τον κομβικό ρόλο των ντόπιων παικτών στις πρόσφατες επιτυχίες. Η έμφαση στους παίκτες από την Άρτα σηματοδοτεί την επιστροφή στις ρίζες, επαναφέροντας την ιστορική σύνδεση της ομάδας με την τοπική κοινωνία. Η αναβίωση δεν αφορά μόνο τα αποτελέσματα των αγώνων αλλά και την ανοικοδόμηση μιας ομάδας που θα έχει απήχηση στον κόσμο της Άρτας. Αυτό χαρακτηριστικά αναφέρει ο Νταλάκας ως ανησυχία «Για να γίνει αυτή η ομάδα, αυτό το δέσιμο πάλι, πρέπει να πλαισιωθεί η ομάδα από παιδιά της περιοχής. Να έρθει πάλι αυτό που ήταν και πιο παλιά το δέσιμο του κόσμου με την ομάδα που ήταν λόγω των παιδιών της περιοχής. Υπάρχουν πάρα πολλοί μικροί που δε γνωρίζουν την ιστορία της ομάδας τη σημερινή, γιατί η ομάδα έχει ένα διάστημα απραξίας και αυτό ήταν μείον. Είναι πάρα πολύ δύσκολο οι νέοι παίκτες να νιώσουν την ίδια αγάπη που νιώθαμε εμείς παλιά. Βέβαια άμα αρχίσει το μάζεμα των παιδιών της γύρω περιοχής, η ομάδα μπορεί να ξαναγίνει και να ξαναφτάσει εκεί που ήταν. Αυτή είναι η άποψη μου γιατί εγώ το βίωσα και σα προπονητής τα τελευταία πέντε χρόνια, γιατί όταν ανέλαβα εγώ την ομάδα, η ομάδα δεν έπαιζε πουθενά ήταν σε απραξία. Και με το που μαζέψαμε παιδιά από τη γύρω περιοχή η ομάδα έφτασε μέσα σε τρία χρόνια να αγωνίζεται στη Γ' Εθνική, και λόγω της πανδημίας δε κατάφερε να ανέβει στη Β' γιατί διακόπηκε το πρωτάθλημα τρεις αγωνιστικές πριν το τέλος. Και τότε το ποσοστό της ομάδας, τα παιδιά ήταν το εκατό τις εκατό από την Άρτα.» (Συνεντευξιαζόμενος 4, σελ., 68-69).

Κωδικός 13: Επιρροή τοπικών παικτών

Ο Νταλάκας μιλά με πάθος για τη σημασία της συγκρότησης μιας ομάδας που θα αποτελείται από παιδιά της γύρω περιοχής. Η εστίαση σε παίκτες που ενσαρκώνουν το πνεύμα της Άρτας καλλιεργεί μια ανανεωμένη αίσθηση σύνδεσης μεταξύ της ομάδας και της κοινότητας.

Ο Δημήτριος Σιακούφης, αναλογιζόμενος τις πρώτες μέρες του με την Αναγέννηση, αναγνωρίζει τη λατρεία, και την απροθυμία των θαυμαστών και του διοικητικού συμβουλίου όταν έρχονται αντιμέτωποι με το ενδεχόμενο να φύγει από την ομάδα. Αυτό το συναίσθημα υπογραμμίζει τον ισχυρό δεσμό που υπήρχε μεταξύ της ομάδας και των παικτών της. Στο πλαίσιο των πρόσφατων επιτυχιών, αυτός ο δεσμός βρίσκει απήχηση με τη πλαισίωση τοπικών παικτών που αγωνίζονται για τη διατήρηση της κληρονομιάς.

Κωδικός 14: Συνεχείς προσπάθειες αναβίωσης

Η αφήγηση παίρνει μια εσωστρεφή τροπή καθώς ο Νταλάκας εμβαθύνει στις προσπάθειες που έγιναν για την αναβίωση της ομάδας κατά τη διάρκεια της προπονητικής του θητείας, ήδη από τα πρώτα χρόνια. Το οικονομικό πρόβλημα παρουσιάζεται και στα λόγια του Ευταξία : «*Η ομάδα τότε, αν υπήρχε ένας πρόεδρος να έχει λεφτά θα ήταν 'Α εθνική. Κάθε χρόνο βγαίναμε δεύτεροι . Εμείς τότε παίζαμε στα τσιμέντα. Εάν έπεφτες κάτω τελειώσεις, δε κοιμόσουν το βράδυ στο σπίτι. Τα πόδια θα διαλύονταν. Εγώ έπεφτα και έκανα κωλοτούμπες όταν μου έκαναν τάκλιν για να γλιτώσω.*» (Συνεντευξιαζόμενος 2, σελ.63-64)

Οι προσπάθειες της καθοδήγησης μιας ομάδας που βρίσκεται σε αδράνεια, πίσω σε ανταγωνιστικό επίπεδο, αντικατοπτρίζουν μια συντονισμένη προσπάθεια να αναστηθεί η Αναγέννηση από μια περίοδο λήθαργου. Η επιλογή των ντόπιων παιδιών στην ομάδα αναδεικνύεται ως μια σκόπιμη στρατηγική για την ανοικοδόμηση μιας ανταγωνιστικής ομάδας αλλά και μιας συλλογικής ταυτότητας.

6. Συζήτηση

Η θεματική ανάλυση των συνεντεύξεων ρίχνει φως σε γεγονότα της ιστορικής διαδρομής της Αναγέννησης της Άρτας, από την αρχή της μέχρι τις πρόσφατες προσπάθειες. Το θέμα της Ιστορικής Σημασίας και Ταυτότητας είναι συνδεδεμένο με τον ιστό της ιστορίας της Αναγέννησης. Ο συμβολισμός, όπως απεικονίζεται από την εμβληματική γέφυρα στο λογότυπο της ομάδας, ξεχωρίζει ως απόδειξη της βαθιάς ρίζας σύνδεσης της ομάδας με την πόλη της Άρτας. Οι συνεντεύξεις απηχούν συναισθήματα τοπικής υπερηφάνειας και λατρείας, υπογραμμίζοντας πώς η Αναγέννηση έγινε σημείο αναφοράς για την κοινότητα. Η συνένωση ιστορικών ομάδων και η συμβολική σημασία του εμβλήματος της ομάδας σηματοδοτούν μια αθλητική ομάδα αλλά και ένα πολιτιστικό φαινόμενο που άφησε ανεξίτηλο το στίγμα του στη συλλογική ταυτότητα της Άρτας.

Η αφήγηση παίρνει μια οδυνηρή τροπή με την εμφάνιση των Προκλήσεων και Παρακμής. Οι οικονομικοί αγώνες, τα τραγικά γεγονότα, η πτώση στην απόδοση και οι αποτυχίες εμφανίζονται ως κρίσιμοι κώδικες που δίνουν μια εικόνα της ομάδας που παλεύει με εξωτερικές πιέσεις. Η αυτοκτονία του προέδρου της ομάδας, Μπάμπη Μανιώτη, σηματοδοτεί μια τραγική καμπή που πυροδοτεί μια διαδοχική επίδραση στην τύχη της ομάδας. Τα οικονομικά προβλήματα, σε συνδυασμό με την αποχώρηση βασικών παικτών, συμβάλλουν στη σταδιακή πτώση της απόδοσης και της θέσης της Αναγέννησης στην κατάταξη.

Η κοινότητα και η δέσμευση θαυμαστών αναδεικνύονται ως ζωντανά θέματα στη θεματική ανάλυση. Το ένθερμο πάθος της βάσης των οπαδών, που απεικονίζεται μέσω κωδικών όπως το «Φίλαθλοι», «Κοινοτική υποστήριξη», «Ατμόσφαιρα σταδίου και λατρεία», επιβεβαιώνει τη βαθιά σχέση μεταξύ της Αναγέννησης και των υποστηρικτών της. Οι αναμνήσεις από γεμάτα γήπεδα, θεατές που σκαρφαλώνουν σε δέντρα και αστικά λεωφορεία γεμάτα με οπαδούς υπογραμμίζουν τον έντονο ενθουσιασμό που κατέκλυσε την πόλη κατά την περίοδο της ακμής της Αναγέννησης. Οι αγώνες της ομάδας όχι μόνο πρόσφεραν στιγμές χαράς, αλλά έγιναν γιορτές σε όλη την πόλη, απεικονίζοντας τη βαθιά επίδραση της Αναγέννησης στο συλλογικό πνεύμα της κοινότητας.

Το θέμα των «Επιτευγμάτων και των Ημερών Δόξας» παρουσιάζεται μέσα από κώδικες όπως «Πρωταθλήματα», «Αξιοσημείωτοι Παίκτες», «Αξιομνημόνευτοι Αγώνες» και «Ιστορικές Νίκες». Οι συνεντεύξεις αντηχούν με ιστορίες θριάμβων που πέτυχε η Αναγέννηση. Από τις νίκες του πρωταθλήματος μέχρι τους παίκτες που ξεχωρίζουν και

τους ιστορικούς αγώνες, αυτά τα στοιχεία συμβάλλουν στη πλούσια κληρονομιά της ομάδας. Η αφήγηση συγκεκριμένων αγώνων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με δυνατές ομάδες όπως ο Παναθηναϊκός, ο Απόλλων, αποτυπώνει την δυναμική της χρυσής εποχής της Αναγέννησης.

Συνοπτικά, η θεματική ανάλυση περικλείει την σύνθετη ιστορία της Αναγέννησης της Άρτας, αποτυπώνοντας τις ιστορικές της ρίζες, τις προκλήσεις που αντιμετώπισε, τη θερμή υποστήριξη της κοινότητάς, τις προηγούμενες δόξες και τις συνεχείς προσπάθειες αναβίωσης και διαμόρφωσης ενός πολλά υποσχόμενου μέλλοντος..

7. Συμπεράσματα

Η εκτενής ανάλυση των συνεντεύξεων σχετικά με την Αναγέννηση Άρτας αποκαλύπτει μια πλούσια παρακαταθήκη της ιστορικής σημασίας της ομάδας, της δυναμικής της κοινότητας, των προκλήσεων που αντιμετωπίστηκαν, των ένδοξων επιτευγμάτων και της επίμονης ελπίδας για αναβίωση. Αυτή η περιεκτική διερεύνηση παρέχει μια λεπτή κατανόηση του πώς η Αναγέννηση της Άρτας ξεπερνά τα πλαίσια του αθλητισμού για να γίνει ένα σύμβολο βαθιά ενσωματωμένο στην πολιτιστική ταυτότητα της Άρτας.

Η θεματική ανάλυση διευκρινίζει ότι η Αναγέννηση δεν είναι μόνο μια ποδοσφαιρική ομάδα. Είναι πολιτιστικό φαινόμενο, σύμβολο και πηγή μεγάλης υπερηφάνειας για τους Αρτινούς. Το επαναλαμβανόμενο θέμα του συμβολισμού, με αναφορές σε εμβλήματα όπως η γέφυρα και η παρηγορήτισσα, υπογραμμίζει πώς η ομάδα έχει γίνει σημείο αναφοράς, προκαλώντας έντονα συναισθήματα λατρείας και πάθους. Η συγχώνευση ιστορικών ομάδων και ο ρόλος της ομάδας ως ενωτική δύναμη μέσα στην κοινότητα αναδεικνύουν την ευρύτερη πολιτιστική της σημασία. Η Αναγέννηση Άρτας είναι μια ζωντανή απόδειξη της ιστορίας της πόλης. Οι συνεντεύξεις ρίχνουν επίσης φως στις προκλήσεις που αντιμετώπισε η Αναγέννηση σε όλη τη διαδρομή της. Αυτές οι προκλήσεις, ωστόσο, δεν μείωσαν το ηθικό της ομάδας. Αντίθετα, έγιναν αναπόσπαστα κεφάλαια στην ιστορική πορεία της Αναγέννησης.

Δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί με άλλον τρόπο αυτή η εργασία, παρά με τα λόγια των ίδιων των παικτών. Καθώς οι απόηχοι της ποδοσφαιρικής κληρονομιάς της Άρτας αντηχούν στο πέρασμα του χρόνου, τα συναισθήματα εκείνων που αποτέλεσαν κομμάτια της ομάδας στις ένδοξες στιγμές της, αποτελούν διαχρονική αξία. Ο Κώστας Ευταξίας νοσταλγεί μια περασμένη εποχή, όντας απαισιόδοξος για την επιστροφή μιας τόσο αξιόλογης ομάδας στην πόλη της Άρτας. *"Τέτοια ομάδα δεν θα ξαναπεράσει ποτέ στην Άρτα. Δεν υπάρχουν παίκτες πια Δεν βλέπεις πια ποδόσφαιρο"*, Τα λόγια αυτά συμπυκνώνουν την γλυκόπικρη νοσταλγία που επαναφέρει τις αναμνήσεις μιας εξαιρετικής περιόδου. Τέλος, ο Δημήτρης Σιακούφης, μάρτυρας των ένδοξων ημερών της Αναγέννησης, μοιράζεται μια εγκάρδια ανάμνηση: *"Έφυγαν συμπαίκτες μου, έφυγαν φίλοι μου. Τους θυμάμαι. Σας αγαπώ, όλους. Όλους"*. Με αυτά τα λόγια κλείνει ένα κομμάτι της ποδοσφαιρικής ιστορίας της Άρτας, οι απόηχοι του οποίου συνεχίζουν να υπάρχουν με βαθύ σεβασμό και διαρκή νοσταλγία.

8. Βιβλιογραφία

Ξένη Βιβλιογραφία

Aluwihare-Samaranayake, D. (2012). Ethics in qualitative research: A view of the participants' and researchers' world from a critical standpoint. *International Journal of Qualitative Methods*, 11(2), 64-81.

Aluwihare-Samaranayake, D. (2012). Ethics in qualitative research: A view of the participants' and researchers' world from a critical standpoint. *International Journal of Qualitative Methods*, 11(2), 64-81.

Arifin, S. R. M. (2018). Ethical considerations in qualitative study. *International journal of care scholars*, 1(2), 30-33.

Bada, A. P. K., Pappas, C. A., Dalla, E. G., & Lolis, T. F. 2.5 Epirus–Greece.

Bomberger, C., (2007). *Ποδόσφαιρο. Σύμβολα, Αξίες, Φίλαθλοι*. BIBΛΙΟΠΑΜΑ

Cutchin, M. P. (2003). The process of mediated aging-in-place: A theoretically and empirically based model. *Social science & medicine*, 57(6), 1077-1090.

Kallio, H., Pietilä, A. M., Johnson, M., & Kangasniemi, M. (2016). Systematic methodological review: developing a framework for a qualitative semi-structured interview guide. *Journal of advanced nursing*, 72(12), 2954-2965.

Maguire, J. A. (2002). *Sport worlds: A sociological perspective*. Human Kinetics.

McIntosh, M. J., & Morse, J. M. (2015). Situating and constructing diversity in semi-structured interviews. *Global qualitative nursing research*, 2, 2333393615597674.

Onwuegbuzie, A. J., Leech, N. L., & Collins, K. M. (2012). Qualitative analysis techniques for the review of the literature. *Qualitative Report*, 17, 56.

Schinke, R. J., & Hanrahan, S. J. (2009). *Cultural sport psychology*. Human Kinetics.

Terry, G., Hayfield, N., Clarke, V., & Braun, V. (2017). Thematic analysis. *The SAGE handbook of qualitative research in psychology*, 2, 17-37.

Williams, J., (2013). *Αθλητικός Οπαδισμός στο Ποδόσφαιρο και κοινότητες οπαδών Αντιπαλότητες και πολιτικές της ταυτότητας (επιμ. Ζαΐμάκης Γ.)*. Πλέθρον.

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Γιώτης, Ν. (2019). *Μια ζωή ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ*. (Επιμ. Καρανάσου Κ.).
- Ζαϊμάκης Γ., (2013). *ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΟΠΑΔΩΝ. ΑΝΤΙΠΑΛΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ*. ΠΛΕΘΡΟΝ.
- Ζαϊμάκης. Γ., (2015). Κοινωνία και Αθλητισμός στην Ελλάδα. Κοινωνιολογικές και Ιστορικές προσεγγίσεις.
- Κυπριανός, Π., & Χουμεριανός, Μ., (2009). Η ανατομία των ποδοσφαιρικών παθών. Διόνικος.
- Σπύρος, Θ., (2013). Ποδόσφαιρο και ποιητικές της τοπικότητας. Μια ανθρωπολογική προσέγγιση, στο *ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΟΠΑΔΩΝ. ΑΝΤΙΠΑΛΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ*. Πλέθρον.
- Τζουβάρια-Σούλη, Χ. (1992). *ΑΜΒΡΑΚΙΑ*. Μουσικοφιλολογικός Σύλλογος Άρτης «Ο ΣΚΟΥΦΑΣ».
- Κουτσούκαλης, Α. (1983). «*Η Εθνική Αντίσταση του Νομού Άρτας 1940-1945*». Ιωλκός.

Βιβλιογραφία Ιστοσελίδων

- Το Γεφύρι της Άρτας – 9 σπάνιες φωτογραφίες (Ιανουάριος, 2015). Ανακτήθηκε από <https://aromalefkadas.gr/%CE%84%CE%BF-%CE%B3%CE%B5%CF%86%CF%8D%CF%81%CE%B9-%CE%84%CE%B7%CF%82-%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%B1%CF%82-9-%CF%83%CF%80%CE%AC%CE%BD%CE%B9%CE%B5%CF%82-%CF%86%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1/>.
- Εκκλησία της Παρηγορήτισσας. (Αύγουστος, 2023). Ανακτήθηκε από https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BA%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CF%83%CE%AF%CE%B1_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%B7%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AE%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%83%CE%B1%CF%82

Παράρτημα Α: «Οδηγός Συνέντευξης»

Οδηγός συνέντευξης

Ερώτηση 1: Ιστορική σημασία και ταυτότητα ομάδας:

- Πώς αντιλαμβάνεστε την ιστορική σημασία της ποδοσφαιρικής ομάδας της Άρτας στην κοινωνική-πολιτιστική ιστορία της πόλης;
- Μπορείτε να περιγράψετε τυχόν προσωπικές σχέσεις που έχετε με την ποδοσφαιρική ομάδα και πώς επηρεάζει την αίσθηση της ταυτότητάς σας;

Ερώτηση 2: Επιρροή και διάλογος στα ΜΜΕ:

- Πώς πιστεύετε ότι οι αναπαραστάσεις των μέσων ενημέρωσης συμβάλλουν στην κοινωνική ταυτότητα της ποδοσφαιρικής ομάδας της Άρτας και στον ευρύτερο λόγο γύρω από αυτήν;
- Κατά την άποψή σας, ποιες είναι οι κυρίαρχες αφηγήσεις και θέματα που υπάρχουν στον λόγο για την ποδοσφαιρική ομάδα και πώς διαμορφώνουν τις αντιλήψεις του κοινού;

Ερώτηση 3: Αλληλεπίδραση και ενότητα κοινότητας:

- Θα μπορούσατε να μοιραστείτε τις γνώσεις σας σχετικά με το πώς η ποδοσφαιρική ομάδα προωθεί τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και την αίσθηση της κοινότητας μεταξύ των φιλάθλων, των παικτών και των ενδιαφερομένων;
- Πώς πιστεύετε ότι το ταξίδι της ομάδας συνέβαλε στη συνοχή και την ενσωμάτωση της κοινότητας;

Ερώτηση 4: Διασταυρώσεις ιστορίας και παρόντος:

- Πώς βλέπετε τις ιστορικές αφηγήσεις της Άρτας να διασταυρώνονται με το ταξίδι και τη σημασία της ποδοσφαιρικής ομάδας σήμερα;
- Υπάρχουν συγκεκριμένα γεγονότα ή επιτεύγματα της ποδοσφαιρικής ομάδας που έχουν αφήχηση στην ιστορία της Άρτας;

Ερώτηση 5: Ο ρόλος των συμβόλων και των αξιών:

- Υπάρχουν σύμβολα, αξίες ή ιστορίες που σχετίζονται με την ποδοσφαιρική ομάδα που έχουν ιδιαίτερη σημασία στο τοπικό πλαίσιο;

- Πώς πιστεύετε ότι αυτά τα σύμβολα και οι αξίες συμβάλλουν στη διαμόρφωση της ταυτότητας τόσο της ομάδας όσο και της κοινότητας;

Ερώτηση 6: Φιλοδοξίες και μελλοντικές αφηγήσεις:

- Από τη δική σας οπτική, πώς φαντάζεστε τον ρόλο της ποδοσφαιρικής ομάδας στη διαμόρφωση της ταυτότητας της Άρτας στο μέλλον;

- Ποιες αφηγήσεις ή αξίες πιστεύετε ότι πρέπει να τονιστούν για να ενισχυθεί η σύνδεση της ομάδας με το ιστορικό και πολιτιστικό πλαίσιο της πόλης;

Παράρτημα Β: «Σύμβολο της ομάδας »
Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Μπανιά

Παράρτημα Γ «Φωτογραφίες της ομάδας»

Παράρτημα Δ «Βαλαώρα»

Εικόνα από τη νίκη της Αναγέννησης επί του Π.Α.Σ Γιάννενα με 1-0 πηγή: Προσωπικό αρχείο Κ. Μπανιά

Παράρτημα Ε: Συνεντεύξεις

Συνέντευξη 1

(Χ. Δ. Φίλαθλος)

«Η Αναγέννηση ανδρώθηκε και έγινε μεγάλη ομάδα τη δεκαετία του 70', όταν ήταν στη Β' εθνική και είχε πολύ μεγάλους παίκτες στην ομάδα. Το γήπεδο γέμιζε σε κάθε αγώνα. Στους μεγάλους αγώνες όπως με τον Απόλλων Αθηνών, τον Όφη, το Φωστήρα, Το βύζαντα Μεγάρων και τα τοπικά ντέρμπι με τα Γιάννενα και τον Παναιτωλικό, η χωρητικότητα του γηπέδου που ήταν 2.500 δεν έφτανε και γέμιζε το βουνό και οι πολυκατοικίες πίσω από το γήπεδο. Σκαρφαλώναμε πάνω στα δέντρα για να μπορέσουμε να δούμε. Ο κόσμος που δεν είχε αυτοκίνητα και έμενε σε χωριά, γέμιζαν τα αστικά λεωφορεία για να πάνε στο γήπεδο να δούνε την ομάδα. Εγώ τότε ήμουν 10 χρονών, και για να μπορέσουμε να πάμε στο γήπεδο παιδιά της ηλικίας μου έπρεπε να είμαστε υπάκουοι και να βοηθάμε σε όλες τις δουλειές που μας έβαζαν οι μεγαλύτεροι. Ήταν ο όρος που μας έβαζαν για να μας πάρουν μαζί τους στο γήπεδο. Για μας ήταν κάτι πρωτόγνωρο να δούμε από κοντά αγώνα, και ειδικά της Αναγέννησης, γιατί τότε δεν υπήρχαν τηλεοράσεις. Ο κόσμος αγαπούσε πάρα πολύ την ομάδα, και όταν έπαιζε στην Αθήνα στο γήπεδο υπήρχαν πιο πολλοί φίλαθλοι της Αναγέννησης παρά της γηπεδούχου ομάδας, κάτι πρωτόγνωρο για την εποχή εκείνη. Δε θα ξεχάσω ποτέ τους πανηγυρισμούς που γινόταν μετά από νίκες. Θυμάμαι ότι το δώρο για τους παίκτες την εποχή εκείνη ήταν το φαγοπότι που τους έκαναν τοπικοί ιδιοκτήτες μαγαζιών και ταβερνών στην Άρτα.

Κάθε αγώνας της ομάδας ήταν μια γιορτή για την πόλη.»

2^η συνέντευξη

(Κώστας Ευταξίας, Παίκτης)

Ήμασταν ένας κορμός που ήταν όλοι Αρτινοί.

Ήμασταν αγαπημένοι. Η ομάδα άντεξε μέχρι το 1978.

Μετά άρχισαν και έφευγαν οι άλλοι παίκτες. Εγώ έφυγα στα 28, γιατί μετά θεωρείσαι μεγάλος,

Το 1971 που είχαν έρθει οι Αργεντινοί (παίκτες της ομάδας του ΠΑΣ Γιάννενα), το πρώτο αγώνα που παίξαμε εδώ τους είχαμε κερδίσει 1-0. Μετά τα Γιάννενα βγήκαν Α' εθνική, εμείς όμως οι περισσότεροι είχαμε φύγει από την ομάδα.

Η ομάδα τότε, αν υπήρχε ένας πρόεδρος να έχει λεφτά θα ήταν 'Α εθνική. Κάθε χρόνο βγαίναμε δεύτεροι .

Εμείς τότε παίζαμε στα τσιμέντα. Εάν έπεφτες κάτω τελείωσες, δε κοιμόσουν το βράδυ στο σπίτι. Τα πόδια θα διαλύονταν. Εγώ έπεφτα και έκανα κωλοτούμπες όταν μου έκαναν τάκλιν για να γλιτώσω.

Ο Κόσμος μας αγαπούσε πολύ, γιατί δεν είχε ξαναπεράσει τέτοια ομάδα. Ακόμη και τώρα ο κόσμος θυμάται την Αναγέννηση τη παλιά. Πέρασαν και άλλες 2 η 3 φορές στη Β' εθνική με την ομάδα, αλλά εμάς θυμάται, που ήταν η ομάδα η μεγάλη.

Είχαμε πολλούς φιλάθλους. Ο Τ.Κ. (φίλαθλος) είχε μανία με το Αίγιο, και όποτε τους έβαζα γκόλ μου έπαιρνε ένα ζευγάρι παπούτσια! Λόγω που ήμουν καλός είχα πολλούς φιλάθλους , με αγάπαγαν και μου έδιναν πράγματα. Γενικά αγάπαγαν τους παίκτες τότε.

Στο μάτς με τα Γιάννενα εδώ, είχε γεμίσει όχι μόνο το γήπεδο, αλλά και το βουνό επάνω η βαλαώρα ολόκληρη είχε γεμίσει!

Όταν κερδίσαμε τα Γιάννενα τα μαγαζιά είχαν οικονομήσει από τον πολύ κόσμο. Έβαζαν το 'Αλή Πασά' και την 'Κυρά Φροσύνη' (συνθήματα για την ομάδα των Ιωαννίνων)

Και η ομάδα εκείνη των Ιωαννίνων στη συνέχεια ο Άγιαξ της Ηπείρου, κέρδιζε την ΑΕΚ και τον Ολυμπιακό, εκείνοι οι παίκτες έπαιζαν όλοι και με εμάς, όμως τους είχαμε κερδίσει.

Όταν παίζαμε με τη Καλλιθέα στην Αθήνα τη δεύτερη μέρα του Πάσχα, το γήπεδο του Πανιωνίου είχε κατακτήσει ολόκληρη η Ήπειρος. Δεν ήταν μόνο Αρτινοί, ήταν από όλη την ήπειρο αλλά και μέσα από την Αθήνα κόσμος που ερχόταν να δούνε την Αναγέννηση!

Είχα ένα προπονητή τότε, που επειδή εγώ έτρεχα πολύ με έβγαλε «Αστραχάν». Ήταν τότε μια ταινία με το Θανάση Βέγγο που ήταν στον ιππόδρομο και έλεγε «στον αστραχάν το άλογο θα ποντάρουμε επειδή είναι γρήγορο». Και από τότε ο προπονητής με έβγαλε Αστραχάν και έμεινε έτσι.

Κάποτε μια γυναίκα εκεί στη γειτονιά πάντρεψε τη κόρη της, και μου έστειλε προσκλητήριο στο σπίτι που έγραφε «στην οικογένεια Αστραχάν», γιατί πολλοί νόμιζαν ότι έτσι με έλεγαν!

Δε θα ξαναπεράσει τέτοια ομάδα στην Άρτα.

Δεν υπάρχουν και παίκτες πλέον. Δε βλέπεις ποδόσφαιρο πιά.

3^η συνέντευξη**(Σπύρος Γιαννούλης, Παίκτης Αναγέννησης 1969-1972)**

-Εδώ λοιπόν γνώρισα από κοντά την Αναγέννηση, είδα τον κόσμο, την αγάπησα. Δεν υπήρχε και άλλο μέσο να ξεφύγουμε σα νέοι τότε. Ήταν τέτοια η δίψα του κόσμου που περίμεναν όλοι πώς και πώς να γίνει το μεγάλο μπαμ. Τη περίοδο 1963-1964 η ομάδα έκανε μεγάλες μεταγραφές μαζεύοντας ότι υπήρχε στα χωριά (σημειωτέον τότε δεν έπαιζαν ξένοι στην Άρτα). Το μεγάλο μπαμ έγινε το 1968-69 στα μπαράζ . Εγώ τότε ήμουν φοιτητής στη (φιλοσοφική Αθηνών), και θυμάμαι είχα πάει να δώ όλα αυτά τα παιχνίδια, σε κάποια έπεσε και ξύλο άγριο, στο κορωπί αν θυμάμαι σε ένα μάτς. Και για να καταλάβουμε πόσο επίδραση είχε αυτό το φαινόμενο που λεγόταν τότε Αναγέννηση, γιατί η Αναγέννηση κατάντησε να είναι φαινόμενο πλέον. Υπήρχε ένας γενικός ξεσηκωμός .

-Λαϊκός ξεσηκωμός κυριολεκτικά. Στο κορωπί θυμάμαι ήταν τουλάχιστον 2.000 Αρτινοί στη κερκίδα. Στη Καλλιθέα στα μπαράζ ήταν 15.000-20.000 κόσμος στο γήπεδο πανιωνίου παίζαμε. Εγώ δεν ήμουν στην ομάδα τότε αλλά τα έχω ζήσει τα ξέρουμε αυτά.

-Τελικά η ομάδα κατάφερε να μπει στη Β' Εθνική το 1968-1969. Στην Άρτα έγινε πανζουρλισμός «Αθλητικός», «Φίλαθλος». Εκείνη τη χρονιά (το 1969) πήγα στην ομάδα εγώ παρόλο που μου ζητούσαν χρόνια να πάω αλλά οι γονείς μου ήταν παλαιών αρχών, ήταν και το πανεπιστήμιο στη μέση, και πίστευαν ότι αν πάω να παίξω μπάλα πάει το πανεπιστήμιο θα το παρατήσω. Ήμουν δεύτερο έτος στο πανεπιστήμιο και είχα κάποια μαθηματάκια ακόμη. Βέβαια υπήρχε και το πρόβλημα των μετακινήσεων 'Άρτα-Αθήνα, Αθήνα-Άρτα που δεν ήταν εύκολη υπόθεση εκείνη την εποχή. Το λεωφορείο έκανε 8-9 ώρες. Αν σκεφτείς το εισιτήριο τότε είχε 54 δραχμές. Είναι λοιπόν χαρακτηριστικό ότι από εκείνη τη χρονιά 69,70' και για μερικά χρόνια, η Άρτα έγινε δε ξέρω πώς να το πώ, αυτό που είπα και πρίν έγινε ένας λαϊκός ξεσηκωμός, κανονικά μια κοινωνική επανάσταση, με αθλητικά κριτήρια, σε σημείο να μην υπάρχει Αρτινός που να μη τρέχει για την ομάδα να μην υπάρχει Αρτινός που να μην ενδιαφέρεται, να παίζει η ομάδα μέσα και έξω, και να γίνεται χαμός. Είναι χαρακτηριστικό ότι ήταν πάντα γεμάτο το γήπεδο και το πιο περίεργο αλλά και συνάμα αποδεικτικό αυτής της συζήτησης που κάνουμε τώρα είναι ότι ήταν γεμάτο το γήπεδο και στις προπονήσεις! Εγώ ήμουν πολύ συναισθηματικό παιδί εκείνα τα χρόνια και συγκινούμαι, μου έφευγαν τα δάκρυα, έβλεπα τον κόσμο να φωνάζει λες και έμπαινε γκόλ την ώρα που πηγαίναμε εμείς με το σακίδιο για προπόνηση!

Είχε πιάσει αμόκ τον κόσμο. Σε αυτό συντέλεσε βέβαια σιγά σιγά και ότι η πορεία της ομάδας ήταν θα έλεγα απίστευτη.

-Είναι χαρακτηριστικό πως ενώ το γήπεδο δε χώραγε πάνω από 2.000-2.500 χιλιάδες κόσμο η Αναγέννηση εκείνη τη πρώτη χρονιά έκοψε σε αγώνα μέχρι 7.800 τόσα εισιτήρια στον αγώνα με τα Γιάννενα τη πρώτη φορά. Να μου πείς που πήγαν ; (γέλιο). Έμειναν απ'έξω και πήγαν στη βαλαώρα, που θα πήγαιναν (γέλιο)! Και είχαν εισιτήρια στα χέρια. Έβλεπες όταν ήταν η ώρα για τον αγώνα το δρόμο να'ναι γεμάτος να μη χωράς να περάσεις με τα πόδια για να πας στο γήπεδο. Αυτό σημαίνει το πόθο και το πάθος ενός κόσμου ολόκληρου να δει κάτι σπουδαίο από μια ομάδα που ήταν μια ζωή ολόκληρη από την εποχή του μεγάλου Παναμβρακικού που και αυτός δεν έφτασε πουθενά ψηλά, ήταν στα τάρταρα της αθλητικής Ελλάδας ας πούμε.

-Αφού έβλεπες στους δρόμους μας αγκάλιαζαν άνθρωποι που δε τους ήξερες ποτέ. Μάλιστα εκείνη την εποχή, θυμάμαι, δε ξέρω αν ξανάγινε εδώ για τις επαρχιακές ομάδες, είχαν κυκλοφορήσει και φωτογραφίες σε μπισκότα μέσα, των μεγάλων ομάδων, και μέσα σε αυτά και της Αναγέννησης!

-Η Αναγέννηση εκείνη την εποχή ήταν η 4η ή 5η ομάδα σε όλη την Ελλάδα στα εισιτήρια! Δε μιλάω για Β' Εθνική, μιλάω συνολικά μετά τους μεγάλους! Έτσι τουλάχιστον μας έλεγαν... Δεν υπήρχε μάτς εδώ να πέσει κάτω από 4 χιλιάδες. Αυτά τα νούμερα ακούγονται σήμερα παλαβά. Και αυτό δείχνει το πόσο πραγματικά ενέπνευσε εκείνη η ομάδα τον κόσμο, που σου είπα μας έβλεπαν στο δρόμο μας αγκάλιαζαν ήθελαν να μας φιλήσουν, έβλεπες την αγωνία τους. Λες κοίταξε αυτός ο κόσμος πως κινητοποιήθηκε, ποια ερεθίσματα έχει μέσα του να φτάσει πλέον να δίνει και τη ψυχή του. Αφού έβγαине τότε θυμάμαι ο πρόεδρος εκείνη την εποχή με τον ταμιά στα μαγαζιά, και έβγαζαν του κόσμου τα λεφτά! Δε ζητούσαν, έλεγε ο κόσμος μόνος του «έλα να σου δώσω και εγώ». Αυτό δείχνει όχι μόνο ενθουσιασμό, αλλά και τη πίστη που είχε ο κόσμος, τη λατρεία που είχε στην ομάδα, και το πόσο ήθελε να τη δει να προχωράει συνέχεια μπροστά.

-Είπαμε ρόλο βέβαια έπαιξε ότι ήταν η αρχή. Ρόλο έπαιξε ότι δεν υπήρχε ξένος. Πρώτος ξένος (όχι Αρτινός) νομίζω ήρθε το 70-71' από τα Γιάννενα. Ξένος (εθνικά) δεν υπήρχε.

-Θυμάμαι χαρακτηριστικά σε κάποια παιχνίδια ότι στο γήπεδο εκτός έδρας ήμασταν περισσότεροι Αρτινοί από τους γηπεδούχους. Στη ριζούπολη ήταν 15.000 Αρτινοί και άλλοι ηπειρώτες, και 1000 του Απόλλωνα. Ερχόταν στην Αθήνα να πάνε να

δούνε την Αναγέννηση, Αθηναίοι, ή έλεγαν τότε πάμε να δούμε τον «Αστραχάν» (ευταξίας). Ήταν τόσο ταχύς που δε τον σταμάταγαν με τίποτα, του έβαζες τρικλοποδιά και έφερνε 15 τούμπες στο έδαφος, δεν υπήρχε χορτάρι τότε, παίζαμε στο χαλίκι. Τα πόδια μας ήταν από πάνω μέχρι κάτω γδαρμένα άμα κάναμε τάκλιν, γέμιζαν αίμα και πύον τα σεντόνια που κοιμόμασταν. Τελοσπάντων-

-Θυμάμαι τη χρονιά που παίζαμε με τους Αργεντίνους (παίχτες των Ιωαννίνων) στα Γιάννενα, και ήμασταν και μπροστά στη βαθμολογία στην αρχή από αυτούς, είχε κόψει στα Γιάννενα 14.500 εισιτήρια! Δε το είχανε ξανακάνει μέχρι τότε. Και εκεί ήταν το αντίστοιχο φαινόμενο που είδαμε στην Άρτα πριν μερικά χρόνια.

-Τελικά δε μπήκε η ομάδα στην Α' Εθνική. Προσπάθησε και τα επόμενα 2-3 χρόνια, αλλά είχαμε μεγάλη κάμψη. Από το 1973 και μετά άρχισε να ξεθωριάζει το όνειρο, και μαζί με το όνειρο και η ελπίδα του κάθε Αρτινού ότι κάτι μπορεί να γίνει καλύτερο. Άρχισε η ομάδα να (αν μου επιτρέπεις τη λέξη) «μπασταρδεύεται». Γιατί ερχόταν ξένοι απ'έξω (όχι Αρτινοί), ονόματα παιχτών που είχαν γράψει μια ιστορία αλλά ερχόταν στα 32-33 τους, και τότε ο ποδοσφαιριστής σταμάταγε νωρίς. 30 το πολύ ο ποδοσφαιριστής έφευγε τότε.

-Το θέμα είναι ότι από τη περίοδο εκείνη και μετά άρχισε ο ξεπεσμός σιγά σιγά της Αναγέννησης. Άδειασε η ομάδα, άδειασε ο κόσμος, ψυχικά, πνευματικά. Έφυγε η δίψα η μεγάλη. Χωρίς να χορτάσει ο κόσμος όμως. Γιατί ο κόσμος το είχε όνειρο «να δω την ομάδα μου Α' Εθνική».

4^η συνέντευξη

(Γάσος Νταλάκας, Παίχτης Αναγέννησης 1981-1992, Προπονητής 2017-2021)

Η ιστορία της ομάδας ήταν πάρα πολύ μεγάλη. έρχεται από πολύ παλιά στη πόλη από τη συνένωση των ομάδων, τριών νομίζω ιστορικών ομάδων. Εκείνο που εμείς βιώσαμε απ'τη μικρή ηλικία είναι ότι αυτή η ομάδα ήταν κάτι το ξεχωριστό για τη πόλη τη δική μας, και όνειρο του καθενός μας ήταν να συμμετάσχει σε αυτή τη προσπάθεια, και αυτό που λέγεται Αναγέννηση, που το σήμα του γεφυριού και της παρηγορητίσας που ήταν πάντα κάτι ιστορικό για τη πόλη της Άρτας.

Τότε υπήρχαν οι εφημερίδες οι Πανελλαδικές, και από εκεί πιο πολύ, πάντα έγραφε για τη πόλη εδώ την Άρτα, και ήταν ένας ανταποκριτής τότε αλλά ήταν μόνο κάθε Δευτέρα που έγραφε το αποτέλεσμα των αγώνων. Τότε δηλαδή όλοι παίρναν το 'Φώς' και την 'Ηχώ' να δούν ποιος αγωνίστηκε, ποιος έπαιξε, ποιος έβαλε τα γκολ. Την εικόνα της ομάδας την επηρέαζε από την άποψη ότι εμείς που ήμασταν στην ομάδα, όταν παίρναμε το αποτέλεσμα, δεν υπήρχε καλύτερο πράγμα από το να βγαίνεις στην αγορά και να το έχουν μάθει όλο. Μας επηρέαζε γιατί γινόμασταν πιο γνωστοί στο κόσμο, πιο διάσημοι

Οι σχέσεις μας καταρχάς μεταξύ των παικτών, επειδή ήμασταν όλα τα παιδιά από την περιοχή εδώ της Άρτας και πολύ σπάνια ήταν παιδιά από άλλες περιοχές, ήταν αδελφικές, ήμασταν σα μια οικογένεια. Λόγω αυτής της οικογένειας και του μεγάλου δεσίματος που είχαμε ήταν και καλή η πορεία που έκανε η ομάδα, και αυτό είχε αντίκτυπο και στο κόσμο έξω αλλά και σε εμάς τους ίδιους. Δηλαδή γινόμασταν πιο «αποδεκτοί» από τον κόσμο γιατί μας έβλεπαν ότι ήμασταν παιδιά «δικά τους». Παιδιά δηλαδή από τα χωριά της περιοχής της Άρτας που παίζαμε γι'αυτή την ιστορική ομάδα .

Όταν έλεγες ότι η καταγωγή είναι από την Άρτα, έλεγαν όλοι ότι ήταν το γεφύρι, η παρηγορητίσσα, η Αγία Θεοδώρα, και η Αναγέννηση. Δηλαδή η ομάδα ήταν ένα ιστορικό σημείο αναφοράς για τη πόλη από πολύ παλιά γιατί όπως είπα και πρίν υπήρχε αυτό το οικογενειακό δέσιμο μεταξύ των παιδιών, και η αγάπη που έτρεφαν και οι παίκτες αλλά και ο κόσμος για την ομάδα αυτή. Ήταν σημείο αναφοράς πάντα, γι'αυτό και στο έμβλημα η ομάδα έχει το γεφύρι.

Για να γίνει αυτή η ομάδα, αυτό το δέσιμο πάλι, πρέπει να πλαισιωθεί η ομάδα από παιδιά της περιοχής. Να έρθει πάλι αυτό που ήταν και πιο παλιά το δέσιμο του κόσμου με την ομάδα που ήταν λόγω των παιδιών της περιοχής. Υπάρχουν πάρα πολλοί μικροί που δε γνωρίζουν την ιστορία της ομάδας τη σημερινή, γιατί η ομάδα έχει ένα

διάστημα απραξίας και αυτό ήταν μείον. Είναι πάρα πολύ δύσκολο οι νέοι παίκτες να νιώσουν την ίδια αγάπη που νιώθαμε εμείς παλιά. Βέβαια άμα αρχίσει το μάζεμα των παιδιών της γύρω περιοχής, η ομάδα μπορεί να ξαναγίνει και να ξαναφτάσει εκεί που ήταν. Αυτή είναι η άποψη μου γιατί εγώ το βίωσα και σα προπονητής τα τελευταία πέντε χρόνια, γιατί όταν ανέλαβα εγώ την ομάδα, η ομάδα δεν έπαιζε πουθενά ήταν σε απραξία. Και με το που μαζέψαμε παιδιά από τη γύρω περιοχή η ομάδα έφτασε μέσα σε τρία χρόνια να αγωνίζεται στη Γ' Εθνική, και λόγω της πανδημίας δε κατάφερε να ανέβει στη Β' γιατί διακόπηκε το πρωτάθλημα τρεις αγωνιστικές πριν το τέλος. Και τότε το ποσοστό της ομάδας, τα παιδιά ήταν το εκατό τις εκατό από την Άρτα.

5^η συνέντευξη

(Κωνσταντίνος Χρήστου Μπανιάς, Τραπεζικός-Αθλητικογράφος)

Η Αναγέννηση είναι σημείο αναφοράς - Η «Μάνα» -. Είναι σύμβολο. Η Αναγέννηση είναι «Κοινωνικό φαινόμενο». Η Αναγέννηση είναι το χθές, είναι οι μορφές που είναι δίπλα μας, αναπολώντας τις όμορφες αλησμόνητες στιγμές που ζήσαμε, κλαίγοντας από χαρά ή από λύπη. Στιγμές που χάραξαν τη ζωή μας. Πεθαίναμε αλλά περνάγαμε ένδοξα. Αναπολούμε τα αδέρφια μας που έφυγαν... Ανείπωτος, αγιάτρευτος ο πόνος μας. Μας λείπουν...

Τι είναι η Αναγέννηση; Λατρεία-Πάθος-Αρρώστεια

Οι χιλιάδες άρρωστοι οπαδοί της, τα παιδιά της.

Τι είναι η Αναγέννηση; Νοσταλγία του χθες. Είναι η παρακαταθήκη μιας χρυσής ιστορίας.

Ήταν ο πρώτος νομός που απαίτησε και πέτυχε να ενώσει τρεις λαοφιλείς ομάδες- πανίσχυρες τότε

Άρτας Παναμβρακικός (ίδρυση 1927) με 12 παίκτες ήρωες, από τους οποίους Πεσόντες οι 10 (1940-1949)

Ο Αετός (ίδρυση 1948)

Ο Ολυμπιακός Άρτας (1950) Η ισχύς εν τη ενώσει. Ο πρώτος νομός της χώρας, δημιουργεί την Αναγέννηση Άρτας. Με

έμβλημα Γεφύρι-Παρηγορήτισσα- Σήμα μαύρο (Η εκ του Μορέως ενώθηκε το 1965)

Τι είναι η Αναγέννηση; Οι ορκισμένοι στα ιερά λάβαρα της (Σημαία, Πανό) άρρωστοι

οπαδοί της. Είμαστε οι προσκυνητές της Αναγέννησης. Η τότε συγχώνευση είχε μέγιστη

απήχηση στην Άρτα και εκτός νομού.

Σύμβολα της το ξακουστό «Γιοφύρι» της. Καζαντζάκης, Θεοτοκάς, Καλομοίρης το ύμνισαν.

Παρηγορήτισσα «κομποτέχνημα», αριστούργημα στους αιώνες

ΜΑΥΡΗ ΘΥΕΛΛΑ... Έρχεται η Αναγέννηση. Γήπεδο Νέας Σμύρνης με Καλλιθέα 1-1 (26 Απριλίου του 1970). Γήπεδο Καλαμαριάς με Απόλλωνα 2-1, μεγάλα αποτελέσματα. 17.000 προσκυνητές της «Θεάς». Ξανά στο ίδιο γήπεδο μπαράζ ανόδου με Αίγιο το 1976 ο Γιάννης Ξυθάλης βάζει γκολ ανόδου στη Γ'... Κοσμοπλημμύρα... 15.000 κόσμος... «Θεά». Ξανά στο ίδιο γήπεδο για μπαράζ παραμονής στη Β' Εθνική με Βέροια ήττα και υποβιβασμός. 100 Βεροιώις απένντι σε... κοσμοχαλασιά... 15.000 και πλέον οι φίλαθλοι μας Μαζί-Μαζί για Β' Εθνική έγραφαν οι τότε φημερίδες «αθλητική φωνή» (Αθανάσιος Σέμπος), «Φώς των Σπόρ» (Νικολαΐδης Θεόδωρος). '

Στη λειβαδιά φάγαμε τσιμεντόλιθα, πέτρες... Μας έκλεισαν τις πόρτες... Είχε βροχή και καταιγίδα! Φύγαμε νύχτα... Στο μάτς με Καλαμάτα ο διαιτητής φεύγοντας μας είπε: "Τι ομάδα που έχετε... Μπράβο σας..."

Με Γιάννενα όταν κερδίσαμε 1-0 με το γκολ του Κουτσογεώργου, η καταιγίδα ωστόσο «έσωσε ζωές»! Σο μάτς στα Γιάννενα έξω όμως χάσαμε 2-1 με πέναλτι. Κάποιοι παίκτες είχαν πάθει τροφική δηλητηρίαση πριν τον αγώνα. 16.700 εισιτήρια. Ρεκόρ ακατάριπτο για τον Π.Α.Σ.Γιάννενα. Ζητούσαν εκδίκηση για την ήττα με 0-1 , στο τέλος όμως χειροκρότησαν...

ιπποτικά...

Φιλικά κυρίως 11 η Μαρτίου στη τοπική εορτή της πολιούχου μας Αγίας Θεοδώρας, αρχικά με τους μπέμπηδες του Ολυμπιακού 1962,1963 και με Παναθηναϊκό μια και μοναδική. Η Αναγέννηση το 1962 ήταν η πρώτη Α' και Β' Εθνικής που πήρε βραβείο «'Ηθους». Παιδιά από την Άρτα. ΌΛΑ! Γιάννενα, Παναιτωλικός, Αναγέννηση ήταν τα γειτονικά Ντέρμπι. Οι 3 όμοροι νομοί ήταν σε «αναβρασμό». Όλοι περιμέναμε τα μάτς της λατρεμένης μας. 6 το πρωί άυπνοι περιμέναμε με ένα καφέ στο χέρι και τόστ να πάμε στο κορωπί.

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΑΡΤΑΣ- ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΑΜΒΡΑΚΙΑ (ΠΥΡΡΟΣ) : Πρωτεύουσα προ Χριστού-

ΑΡΤΑ : Βυζαντινοί Αυτοκράτορες : 1204-133-. Πρωτεύουσα του απέραντου
Δεσποτάτου

(Βασιλείου) της Δύσεως!

64 χρόνια αγάπης, λατρείας, αφοσίωσης, πάθους. Χαρές, Μπόρες, καταιγίδες...

Διάλυση της «θεάς» το 2017. Να όμως ο Σύνδεσμος Αρτινών Φιλάθλων (Σ.Α.Φ)
ξανά στους αγώνες. Νέοι αγώνες με «πάλη», νέο ξεκίνημα, με ελπίδα μας τους άσους
μας. Συγκίνηση, Σεβασμός η «ΜΑΥΡΗ ΘΥΕΛΛΑ» (ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ) 2023-2024 εις την
Γ' Εθνική. 16 Οκτωβρίου του 2005 σε αγώνα για Γ' Εθνική, εδώ με τον εορδαϊκό,
ακούστηκε για πρώτη φορά ενώπιον 7.000 θεατών ο ύμνος της «Θεάς».

Είναι η ομάδα μας του Αράχθου η ορμή και του ήλιου ανάμα στη ψηλότερη κορφή.

Είναι κάστρο Άπαρτο που θ' αφήσει εποχή, και γεράκι Άπιαστο με περήφανη ψυχή.

*Αναγέννηση μπροστά, Αναγέννηση Φωτιά, Αναγέννηση της ΘΥΕΛΛΑΣ παιδιά (δύο
φορες) και της*

Άρταξη Γροθιά.

*Είναι η ομάδα μας τα φτερά των αετών και το Γεφύριαθάνατο μες' στη μπόρα των
καιρών. Με του Πύρρου τ' άρματα και ασπρό-μαυρη στολή, πάει για νέα πράγματα σαν του
όπλου τη βολή... Αναγέννηση μπροστά, Αναγέννηση φωτιά, Αναγέννηση της ΘΥΕΛΛΑΣ*

παιδιά. Αναγέννηση της Άρτας

η Γροθιά.

Στίχοι Ιωάννης Καλπούζος : Λογοτέχνης ιστορικός

Μουσική Μπουζούκι-κιθάρες : Γεώργιος Ανδρεόπουλος

Τραγούδι : Γεώργιος Φανάρας

Αναγέννηση Άρτας (ΜΑΥΡΗ ΘΥΕΛΛΑ) 1960.. 'Πάλης ξεκίνημα...'

Τα στερνά τιμούν τα πρώτα. Τιμή και Δόξα στους «Πρώτους».

Δε σ' αφήσαμε ποτέ. Μαζί στους αιώνες. Ήσουν είσαι και θα είσαι ο στιβαρός
προστάτης των Αρτινών.

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.